

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Szczecinie

LSZ. 410.017.03.2022

Marta Niewczas
Dyrektor
Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej
w Szczecinku
ul. Wiejska 4
78-400 Szczecinek

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

P/22/055 – Wsparcie dla rodzin przeżywających trudności w okresie pandemii COVID-19.

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Szczecinku, ul. Wiejska 4, 78-400 Szczecinek ¹ .
Kierownik jednostki kontrolowanej	Marta Niewczas, Dyrektor MOPS ² , od 12 czerwca 2009 r.
Zakres przedmiotowy kontroli	1. Organizacja wykonywania zadań związanych z udzielaniem pomocy osobom i rodzinom przeżywającym trudności w okresie pandemii COVID-19. 2. Pomoc realizowana na rzecz osób i rodzin przeżywających trudności w okresie pandemii COVID-19 oraz jej efekty.
Okres objęty kontrolą	Lata 2019-2022 (do dnia zakończenia kontroli 26 października), z wykorzystaniem dowodów sporządzonych przed tym okresem.
Podstawa prawna podjęcia kontroli	Art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ³ .
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Szczecinie
Kontrolerzy	1. Jarosław Tarasewicz specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LSZ/129/2022 z 22 lipca 2022 r. 2. Maciej Mikulski główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LSZ/105/2022 z 1 lipca 2022 r.

(akta kontroli str.1-3)

Ocena ogólna

II. Ocena ogólna⁴ kontrolowanej działalności

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działania MOPS w Szczecinku w zakresie organizacji wykonywania zadań związanych z udzielaniem pomocy osobom i rodzinom przeżywającym trudności w okresie pandemii COVID-19 oraz pomocy realizowanej przez Ośrodek na rzecz osób i rodzin wymagających pomocy i wsparcia.

Uzasadnienie oceny ogólnej

MOPS w Szczecinku prawidłowo zorganizował wykonywanie zadań związanych z udzielaniem pomocy osobom i rodzinom przeżywającym trudności w okresie pandemii COVID-19 zapewniając wsparcie w formie pracy socjalnej, wypłaty zasiłków, realizacji programów wyżywienia dzieci i młodzieży w szkołach i przedszkolach, osób starszych i niepełnosprawnych w Dziennym Domu Pomocy i Środowiskowym Domu Samopomocy⁵ oraz dowożąc posiłki do miejsc pobytu. Realizował wsparcie dla potrzebujących dostosowując swoje działania do aktualnych potrzeb i obostrzeń epidemicznych i sanitarnych. W dokumentach strategicznych takich jak Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych i Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie ujęto zagadnienia dot. problematyki rodzin przeżywających trudności. Mieszkańcom udostępniano

¹ Dalej: MOPS lub Ośrodek.

² Dalej: Dyrektor.

³ Dz.U. z 2022 r. poz. 623, dalej: *ustawa o NIK*.

⁴ Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej.

⁵ Dalej: ŚDS.

informacje o możliwości uzyskania pomocy, w związku z problemami rodzin spowodowanymi pandemią. Podejmowano działania wynikające z rozeznaczonych potrzeb społecznych (programy osłonowe). W warunkach pandemii, we współpracy z innymi instytucjami, Ośrodek zapewnił dostępność form pomocy społecznej osobom potrzebującym wsparcia oraz warunki organizacyjne do prac Zespołu Interdyscyplinarnego i grup roboczych. Prowadził prawidłowe rozpoznanie problemów społecznych ich analizę i formułował je w składanych organowi wykonawczemu gminy sprawozdaniach. MOPS dostosowywał metody pracy do warunków związanych z epidemią COVID-19. Współpracował w tym zakresie z innymi instytucjami. Pracownicy i klienci Ośrodka na bieżąco byli informowani o sytuacji epidemicznej i obowiązujących nakazach i zakazach. MOPS prowadził poradnictwa specjalistyczne prawne i pedagogiczne.

MOPS w sposób właściwy zapewnił wsparcie i pomoc osobom i rodzinom przeżywającym trudności w okresie pandemii COVID-19. Prawidłowo rozpoznawano potrzeby i problemy rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych oraz w odpowiedni sposób dostosowywano formy pomocy i wsparcia do istniejących warunków. Przy wykonywaniu zadań związanych z rozwiązywaniem problemów dotyczących występowania przemocy w rodzinie w ramach procedury Niebieskiej Kart w należyty sposób, zgodnie z wymaganiami prawnymi dokumentowano działań podejmowane wobec osób i rodzin, w których dochodziło do przemocy.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego oraz oceny cząstkowe⁶ kontrolowanej działalności

OBSZAR

1. Organizacja wykonywania zadań związanych z udzielaniem pomocy osobom i rodzinom przeżywającym trudności w okresie pandemii COVID-19.

1.1.1. MOPS jako gminna jednostka budżetowa i organizacyjna Gminy Miasta Szczecinek⁷ nieposiadająca osobowości prawnej utworzony został w 1990 r. Stosownie do postanowień statutu (obowiązującego w badanym okresie)⁸, obszarem działania MOPS był teren Miasta (§1 statutu). Celem Ośrodka było wykonywanie zadań własnych Gminy, o charakterze obowiązkowym i zadań zleconych (wymienionych w §2 i 3 statutu) w tym wsparcia osób i rodzin przeżywających trudności.

(akta kontroli str.21-50)

MOPS w okresie objętym kontrolą realizował poradnictwo psychologiczne, prawne i rodzinne w trybie art. 46 ustawy o pomocy społecznej⁹. Małgorzata Kisiel, Przewodnicząca Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie wyjaśniła, że Poradnictwo osobom doznającym przemocy w rodzinie było realizowane przez pracowników socjalnych pracujących w grupach roboczych w ramach procedury „Niebieskie Karty” polegało na wsparciu osoby doznającej przemocy wyjaśnianiu procedury związanej z art. 11 a ustawy o przeciwdziałaniu

⁶ Oceny cząstkowe to oceny działalności w poszczególnych obszarach badań kontrolnych. Ocena cząstkowa może być sformułowana jako ocena pozytywna, ocena negatywna albo ocena w formie opisowej.

⁷ Dalej: Miasto

⁸ Załącznik do uchwały: nr LX/521/2018 Rady Miasta Szczecinek z 9 lipca 2018 r. ze zmianami; i uchwały nr XLI/391/2022 z 27 stycznia 2022 r. oraz uchwały nr XLIII/403/2022 z 24 lutego 2022 r. dalej: *statut*.

⁹ Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2021 r. poz. 2268, ze zm.), dalej: *ustawa o pomocy społecznej*.

przemocy w rodzinie¹⁰, w sytuacjach tego wymagających, pomocy w napisaniu wniosku, monitoringu rodziny zbieraniu materiału dowodowego, kierowaniu do poradnictwa prawnego. MOPS posiadał podpisaną umowę cywilno-prawną z Kancelarią Adwokacką, która w ramach obsługi prawnej konsultowała indywidualne przypadki oraz zagadnienia ogólne z zakresu wsparcia rodziny, pomocy społecznej i przemocy w rodzinie. Ponadto w trakcie trwania pandemii COVID-19¹¹ MOPS udzielał wsparcia psychologicznego osobom objętym kwarantanną lub izolacją.

(akta kontroli str.117, 565,691)

MOPS w okresie objętym kontrolą realizował wsparcie dla osób i rodzin przeżywających trudności w formie pracy socjalnej. W roku 2019 objętych tą formą wsparcia było 490 rodzin/osób, w roku 2020 liczba rodzin/osób objętych pracą socjalną Ośrodka spadła do 427, po czym w kolejnym 2021 r. wzrosła do 447. Według stanu na dzień 30 września 2022 r. liczba rodzin/osób objętych pracą socjalną wyniosła 308.

Liczba kontraktów socjalnych zawartych w kontrolowanym okresie przez MOPS miała tendencję wzrostową i wyniosła: w 2019 r. 116, w 2020 r. 120, w 2021 r. 122 i 165 (wg. stanu na 30.09. 2022 r.).

(akta kontroli str.117)

Liczba udzielonych w badanym okresie porad/pomocy w rozbiciu na poszczególne formy pomoc wynosiła:

- zasiłki stałe: 2 758 w 2019 r., 2 440 w 2020 r., 2360 w 2021 r., 1 081 w 2022 r.
- zasiłki okresowe: 2 701 porad/pomocy w 2019 r., 3 081 porad/pomocy w 2020 r., 2 920 porad pomocy: w 2021 r., 1 308 porad/pomocy w 2022 r.,
- posiłek: 27 740 posiłków w 2019 r., 15 395 posiłków w 2020 r., 15 758 posiłków w 2021 r., 8 887 posiłków w 2022 r.,
- usługi opiekuńcze: 46 878 pomocy w 2019 r., 55 611 pomocy w 2020 r., 53 079 w 2021 r., i 23 843 w 2022 r.,
- specjalistyczne usługi opiekuńcze: 7 429 pomocy w 2019 r., 5 512 w 2020 r., 5 308 pomocy w 2021 r., 2 947 pomocy w 2022 r.,
- schronienie doraźne: brak w Ośrodku danych dotyczących liczby udzielonych porad,
- schronienie tymczasowe: brak w Ośrodku danych dotyczących liczby udzielonych porad,
- inne – Punkt Pomocy Bezdomnym i Potrzebującym:
 - wydawanie gorących posiłków: 7 616, 9 727, 12 160, 5 969 – ogółem: 35 463,
 - wydawanie suchego prowiantu: 3 605, 3 500, 3 150, 1 875, 12 130,
 - kąpiel: 675, 456, 548, 308 – ogółem: 1 987,
 - golenie: 210, 159, 215, 114 – ogółem: 698,
 - wydawanie odzieży: 688, 472, 420, 253, ogółem: 1 833.

(akta kontroli str. 122,688-690)

W kontrolowanym okresie rodziny w kryzysie przeżywające trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych wymagające wsparcia specjalistycznego były kierowane przez pracowników MOPS do Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Szczecinku¹², które w ramach Punktu Interwencji Kryzysowej i Poradnictwa

¹⁰ Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2021 r. poz. 1249). Dalej: ustawa ppr.

¹¹ Umowa cywilno-prawna z psychologiem na okres od 24 marca 2020 r. do 30 listopada 2020 r.

¹² Dalej: PCPR

Specjalistycznego¹³ realizowało bezpłatne poradnictwo psychologiczne, terapeutyczne, uzależnień i prawne.

(akta kontroli str. 117)

W Ośrodku koordynacja w zakresie poradnictwa specjalistycznego i terapii odbywała się od poniedziałku do piątku, w godzinach pracy. Istniała również możliwość uczestnictwa w spotkaniach ze specjalistami w innych godzinach, dogodnych dla rodzin, w zależności od ich potrzeb. Oprócz poradnictwa, rodziny doświadczające trudności opiekuńczo-wychowawczych były motywowane do udziału i kierowane na zajęcia prowadzone przez PCPR w ramach „Szkoły dla Rodziców”, programu dla osób stosujących przemoc wobec osób bliskich pn. „Z szacunkiem dla siebie i bliskich”.

Rodziny wymagające pomocy prawnej mogły skorzystać nieodpłatnie z tej formy wsparcia organizowanej przez PCPR i Starostwo Powiatowe w Szczecinku. Pracownicy socjalni i asystenci rodziny Ośrodka kierowali osoby tego wymagające do Poradni Terapii Uzależnień oraz Poradni Zdrowia Psychicznego.

Ośrodek posiadał wykwalifikowanego mediatora, jednak w okresie podlegającym kontroli żadna rodzina nie była zainteresowana tą formą wsparcia. Ponadto rodziny z dziećmi objęte były poradnictwem w ramach prowadzonej pracy socjalnej oraz asystentury rodzinnej. MOPS zatrudniał asystentów rodziny posiadających kwalifikacje do udzielania poradnictwa specjalistycznego¹⁴. Poradnictwo udzielane przez pracowników socjalnych i asystentów rodziny realizowane było w ramach obowiązków służbowych. MOPS w sporządzanych sprawozdaniach nie wykazywał danych liczbowych dotyczących poszczególnych form pomocy i wsparcia w zakresie poradnictwa prawnego, rodzinnego i psychologicznego.

W 2019 r. czterech asystentów Ośrodka obejmowało wsparciem 61 rodzin, w latach 2020 i 2021 trzech asystentów obejmowało wsparciem odpowiedni 56 i 57 rodzin, a w 2020 r.(do 30.06.) czterech asystentów wspierało 45 rodzin.

W badanym okresie w Szczecinku funkcjonował Punkt Konsultacyjny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie prowadzony na podstawie umowy przez Fundusz Tratwa, w ramach którego rodziny doświadczające przemocy mogły skorzystać z poradnictwa w formie grupy wsparcia i poradnictwa prawnego¹⁵. Ze wsparcia Punktu można było korzystać we wszystkie robocze dni tygodnia¹⁶. W 2020 r. z uwagi na pandemię koordynator Punktu pełnił również dyżury telefoniczne.¹⁷ W okresie objętym kontrolą w ramach działalności MOPS w 2019 r. zorganizowano spotkanie edukacyjno-integracyjne dla rodzin objętych wsparciem asystentów rodziny z zakresu pedagogiki zabawy, budowania pozytywnych relacji w rodzinie. Ponadto zrealizowano „Treningi dla rodziców” w ramach, którego rodziny doświadczające trudności uczestniczyły w zajęciach warsztatowych mających na celu dostarczenie wiedzy z zakresu psychologii dziecka, prawidłowego prowadzenia gospodarstwa domowego, edukacji finansowej i autoprezentacji. Rodziny skorzystały również z zajęć prowadzonych w formie wyjazdowej, otrzymały karnety służące podniesieniu aktywności rodziny i dające możliwość skorzystania z oferty kulturalnej.

¹³ Dalej: PIKPS

¹⁴ Ukończone studia pedagogiczne (trzech asystentów) oraz psychologiczne (jeden asystent). Uzupełnione o studia podyplomowe w zakresie wychowania do życia w rodzinie, terapii pedagogicznej oraz o studium socjoterapii i psychoterapii dzieci i młodzieży.

¹⁵ W ramach cyklicznie realizowanych od 2019 r. przez Stowarzyszenie Fundusz Tratwa Szczecinek projektów pn. „Przestrzeń dla Rodziny” i „Festiwal Bliskości” skierowanego do rodziców/opiekunów z terenu Szczecinka doświadczających trudności związanych z rodzicielstwem, na realizację którego w latach 2020-2021 Miasto Szczecinek przekazało 2 dotacje, organizowano spotkania grup samopomocowych dla rodziców, spotkania edukacyjne dla rodziców, wydarzenia integracyjne, prowadzono działania informacyjne.

¹⁶ W poniedziałki w godz. od 13:00 do 17:00, od wtorku do piątku w godz. od 8:30 do 12:30.

¹⁷ Od poniedziałku do piątku w godzinach od 8:00 do 20:00.

Ponadto poradnictwo specjalistyczne (pedagogiczne i psychologiczne) dla rodzin i dzieci zagrożonych kryzysem w okresie kontrolowanym prowadzone było przez szczecineckie szkoły. W 2019 r. udzielono 740 porad, w 2020 r. 572, do 30 czerwca 2021 r. 421 porad. Ośrodek nie posiadał danych dotyczących poradnictwa prowadzonego przez szkoły w okresie od lipca do grudnia 2021 r. Natomiast informacje za 2022 r. będą gromadzone w styczniu 2023 r.

Mając na względzie możliwość rozwoju tego typu usług, Miasto Szczecinek wzięło udział w konkursie w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Zachodniopomorskiego 2014-2022 i otrzymało na ten cel dotację z Europejskiego Funduszu Społecznego. Projekt realizowany był od marca 2022 r. do października 2023 r.

W kontrolowanym okresie funkcjonowała 1 rodzina wspierająca.

Kierownik Działu Pracy Socjalnej i Integracji Społecznej wyjaśniła, że okres pandemii nie wpływał na dostępność ww. form wsparcia.

(akta kontroli str.118-119)

W okresie objętym kontrolą Ośrodek nie prowadził ośrodka interwencji kryzysowych, nie monitorował i nie posiadał danych w tym zakresie bowiem prowadzenie ośrodków interwencji kryzysowej należy do zadań własnych powiatu zgodnie z art. 19 pkt 12 ustawy ops.

(akta kontroli str.119)

W badanym okresie Ośrodek nie prowadził wsparcia w formie telefonu interwencyjnego. Kierownik Działu Pracy Socjalnej i Integracji Społecznej wyjaśniła, że zadania te należą do kategorii interwencji kryzysowej wskazanej jako zadanie powiatu.

(akta kontroli str.119)

Zgodnie z art. 17 ust. 1 pkt 3 w zw. z art. 48 i 48a ups – do zadań własnych obowiązkowych gminy należy m.in. udzielanie schronienia.

MOPS w badanym okresie realizował Program „Posiłek w szkole i w domu”¹⁸ W ramach programu realizowano wyżywienie dzieci w szkołach i przedszkolach, a także pomoc w formie zasiłków celowych na żywność oraz posiłków świadczonych w Dziennym Domu Pomocy „Złota Jesień” i ŚDS „Walentynka” oraz dowożonych do będących w kryzysie rodziny osób starszych i niepełnosprawnych.

W poszczególnych latach badanego okresu w ramach Programu: wydano posiłków: w 2019 r. – 2 376, w 2020 r. – 9 132, w 2021 r. – 12 011 i 7 657 w 2022 r.(30 czerwca).

W latach 2019 -2022 (30 czerwca) Liczba świadczeń dla osób, którym przyznano decyzją wsparcia w formie:

- zasiłków na żywność wyniosła odpowiednio: 3 277, 3 119, 2 563 i 1 053,
- posiłków dla uczniów wyniosła odpowiednio: 15 989, 6 001, 6 521 i 5 729,
- obiadów w przedszkolach wyniosła odpowiednio: 4 387, 3 131, 5 490 i 1 928,
- posiłków dla osób starszych i niepełnosprawnych wyniosła odpowiednio: 7 364, 6 216, 3 747, 1230.

(akta kontroli str.138¹-138)

Dorota Borys, Kierownik Działu Obsługi Świadczeń wyjaśniła, że w okresie pandemii COVID-19 w związku z zamknięciem szkół i przejściem na pracę zdalną uczniowie szkół prowadzonych przez Miasto korzystający z posiłków w ramach programu dożywiania mieli możliwość spożywania posiłków wydawanych na zewnątrz. Ponadto osoby bezdomne i potrzebujące mają możliwość korzystania

¹⁸ Na podstawie uchwały Nr 140 Rady Ministrów z 15 października 2018 r. w sprawie ustanowienia wieloletniego rządowego programu „Posiłek w szkole i w domu” na lata 2019-2023.

z bezpłatnych posiłków bez konieczności ubiegania się o taką pomoc w trybie administracyjnym. Posiłki wydawane były w Punkcie Pomocy Bezdomnym i Potrzebującym, w dniach od poniedziałku do soboty.

Natomiast osoby starsze i niepełnosprawne, które nie spełniają kryterium dochodowego określonego dla Programu „Posiłek w szkole i w domu” mogą korzystać z odpłatnych posiłków na terenie Domu Dziennego Pobytu oraz posiłków z dowozem do miejsca zamieszkania.

W ramach działań pomocowych w zakresie dożywiania - po ogłoszeniu stanu epidemii i w związku z obowiązkiem realizacji zaleceń dotyczących przeciwdziałania rozprzestrzenianiu się choroby - stwierdzono konieczność umożliwienia mieszkańcom miasta korzystania z pomocy społecznej w formie posiłku lub produktów żywnościowych na podstawie art. 48b ust. 5 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej, tj. w oparciu o procedurę nie wymagającą przeprowadzania wywiadu środowiskowego i wydania decyzji administracyjnej oraz bez konieczności spełnienia kryterium dochodowego.

Przyjęto, że ww. pomoc będzie adresowana w szczególności do osób starszych, długotrwale chorych, niepełnosprawnych i jednocześnie samotnych oraz innych, z uzasadnionych przyczyn pozbawionych możliwości spożycia posiłku lub samodzielnego zakupu produktów żywnościowych, własnym staraniem nie mogących ich sobie zapewnić, w tym dzieci pozbawionych możliwości spożycia posiłku z uwagi na niewydolność opiekuńczą rodziców.

W tym celu opracowano wewnętrzną procedurę ustalającą zasady realizacji pomocy w formie posiłku z dowozem i produktów żywnościowych .

Z pomocy, o której mowa powyżej skorzystało 8 osób w tym 2 osoby z posiłku z dowozem i 6 osób z zakupu artykułów spożywczych.

Ponadto realizowano usługi dowozu posiłku do miejsca zamieszkania na dotychczasowych zasadach, w tym dowozem objęto również pensjonariuszy pozostającego poza strukturą MOPS Dziennego Domu Pomocy „Złota Jesień”, którzy wcześniej korzystali z posiłków na terenie Domu.

(akta kontroli str.138³)

W badanym okresie Ośrodek nie realizował wsparcia w formie mieszkań chronionych, ośrodków wsparcia w formie np. dziennych domów pomocy i punktów konsultacyjnych dla sprawców przemocy w rodzinie.

(akta kontroli str. 119¹)

W okresie objętym kontrolą MOPS wydał łącznie 165 decyzji, na podstawie złożonych wniosków, o skierowanie do dziennego domu pomocy (DDP): w 2019 r. – 55 decyzji, w 2020 r. – 44 decyzje, w 2021 r. – 43 decyzje i w 2022 r. (30 września) – 25 decyzji.

(akta kontroli str.1010)

1.1.2. *W marcu 2020 r. Burmistrz Szczecinka wydał Zarządzenie nr 54/2020 z dnia 19 marca 2020 r. w sprawie wykazu szczególnych form udzielania pomocy dla lokalnej społeczności Miasta Szczecinek na potrzeby zapewnienia jej ochrony w sytuacji kryzysowej lub możliwości wystąpienia sytuacji kryzysowej w związku z zagrożeniem wirusem SARS-CoV-2. Ośrodek koordynował udzielanie pomocy, o której mowa w zarządzeniu. Wsparcie wskazane w zarządzeniu obejmowało dostarczanie wody pitnej, podstawowych produktów żywnościowych oraz podstawowych środków higieny osobistej, zakup niezbędnych leków, udzielenie wsparcia psychologicznego, a także świadczenie usług opiekuńczych.*

Realizując to zadanie MOPS podejmował współpracę z Powiatową Stacją Sanitarno-Epidemiologiczną¹⁹, Powiatową Komendą Policji oraz ze Strażą Miejską.

¹⁹ Dalej: PSSE.

Zakres udzielonej pomocy obejmował: pomoc w formie żywności, wody pitnej i środków higieny osobistej udzielono dla 180 osób w 2020 r., 219 osób w 2021 r. i 79 osób w 2022 r.(30.06.), pomoc w formie zakupu leków dla trzech osób w 2020 r. i trzech w 2021 r., pomoc psychologiczną dla jednej osoby w 2020 r.

(akta kontroli str. 120)

1.1.3. W okresie objętym kontrolą Ośrodek realizował wszystkie przypisaną mu zadania wg potrzeb, możliwości i uprawnień osób korzystających. W tym okresie największa liczba osób korzystała z pomocy w formie:

- zasiłków stałych skorzystało odpowiednio: 280 osób (2 758 porad/pomocy) w 2019 r., 253 osoby (2 440 porad/pomocy) w 2020 r., 239 osób (2 360 porad/pomocy) w 2021 r. i 197 osób (1 081 porad/pomocy) w 2022 r. (I półrocze),
- zasiłków okresowych skorzystało odpowiednio: 426 osób (2 701 porad/pomocy) w 2019 r., 442 osoby (3 081 porad/pomocy) w 2020 r., 428 osób (2 920 porad/pomocy) w 2021 r. i 325 osób (1 308 porad/pomocy) w 2022 r. (I półrocze),
- posiłków skorzystało odpowiednio: 269 w 2019 r., 229 w 2020 r., 182 w 2021 r. i 137 osób w 2022 r. (I półrocze) przy czym liczba wydanych posiłków wyniosła odpowiednio w poszczególnych latach kontrolowanego okresu 27 740, 15 395, 15 758, 8 887,
- usług opiekuńczych skorzystało 158 osób w 2019 r., 173 osoby w 2020 r., 201 osób w 2021 r. i 154 osoby w 2022 r. (30.06.), w tym liczba usług wyniosła 46 878 w 2019 r., 55 611 w 2020 r., 53 079 w 2021 r. i 23 843 w 2022 r. (I półrocze);

(akta kontroli str.122)

1.1.4. Podczas trwania pandemii COVID-19 Ośrodek jako realizator usług zgłaszał problem w dostępie do usług osób niesamodzielnych, na które nałożono izolację lub kwarantannę. Wymogi sanitarne oraz polecenia Wojewody Zachodniopomorskiego²⁰ w zakresie świadczenia usług takim osobom uniemożliwiały podjęcie jakichkolwiek działań. Z informacji uzyskanych z PSSE w Szczecinku brak było możliwości bezpośredniego kontaktu z osobami będącymi w izolacji/kwarantannie, w tym przez personel świadczący usługi pielęgnacyjne i domowe.

Kierownik Działu Pracy Socjalnej i Integracji Społecznej Ośrodka wyjaśniła, że *w takich sytuacjach pracownicy socjalni MOPS ustalali możliwość przejęcia obowiązków opiekuńczych przez członków rodziny, a gdy było to niemożliwe zawieszania usług z jednoczesnym zabezpieczeniem produktów żywnościowych i leków.”(...)*albo „skierowanie osoby wymagającej opieki do domu pomocy społecznej w trybie pilnym.(...)”*Ustalono również, że jedyny na terenie powiatu publiczny DPS w Bornym Sulnowie nie posiada wydzielonej funkcjonalnie części, w której mógłby przyjąć nowe osoby chore, bezwzględnie wymagające opieki, objęte izolacją, ale nie wymagające leczenia szpitalnego. Miasto Szczecinek nie posiada własnego dps a prywatne ośrodki opieki nad osobami przewlekle chorymi i starszymi również nie świadczą i nie świadczyły w trakcie trwania pandemii COVID-19 takiej usługi.(...) W ramach bieżącej analizy sytuacji dotyczącej zapewnienia opieki osobom niesamodzielnym podjęliśmy również rozwiązanie problemu w dostępie do szczepień dla personelu opiekuńczego.*

(akta kontroli str.122¹-122²)

1.2.1. W obowiązującej Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Szczecinek na lata 2019-2026²¹ założono realizację trzech wyzwań (celów) strategicznych dla polityki społecznej i przypisanych im celów operacyjnych i kierunkowych. Ww. wyzwania to:

²⁰ Dalej: Wojewody.

²¹ Uchwała Nr LVIV/542/2018 Radu Miasta Szczecinek z 1 października 2018 r.; dalej: Strategia RPS.

1) Skuteczne rozwiązywanie problemów społecznych poprzez realizację następujących celów operacyjnych:

- budowa systemu spójnej polityki senioralnej w Mieście oraz pomoc osobom chorymi niepełnosprawnym,
- przeciwdziałanie powstawaniu uzależnień oraz rozwijanie systemu pomocy osobom uzależnionym,
- przeciwdziałanie i pomoc w zakresie problemów rodzinnych,
- przeciwdziałanie ubóstwu.

2) Wzmocnienie i rozwijanie systemu pomocy społecznej w Szczecinku, poprzez realizację następujących celów operacyjnych:

- wzmocnienie potencjału instytucjonalnego systemu pomocy społecznej w Szczecinku,
- zwiększenie aktywności społecznej mieszkańców Szczecinka.

3) Zwiększanie atrakcyjności życia i zatrudnienia w mieście, poprzez realizację następujących celów operacyjnych:

- podnoszenie jakości życia w mieście,
- zwiększanie aktywności zawodowej mieszkańców Szczecinka.

Strategia RPS spełniała wymogi określone w art. 16b ust. 2 ops.

(akta kontroli str. 139-173)

1.2.2. Dyrektor MOPS na pytanie dotyczące czy w strategii uwzględniono uwarunkowania pandemii COVID-19 i jaki miały one wpływ na cele i zadania w niej ujęte wyjaśniła, „*odnosząc się do Strategii RPS Miasta Szczecinek na lata 2019-2026 wyjaśniam, że zadania związane z monitorowaniem stopnia realizacji Strategii realizuje Zespół ds. Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Szczecinek na lata 2019-2026, powołany Zarządzeniem nr 50/2018 Burmistrza Miasta Szczecinek z dnia 14.05.2018 r. Wynikiem pracy Zespołu jest przygotowany i przedkładany Burmistrzowi Miasta roczny raport z realizacji Strategii. Raporty takie zostały sporządzone również za rok 2020 i 2021 tj. za okres trwania pandemii COVID-19. Opracowując te raporty poddawano analizie wpływ nowego czynnika zewnętrznego za jaki uznano pandemię COVID-19 na poziom osiągniętych rezultatów. Na potrzeby opracowania raportu za rok 2020 przeprowadzono także ankietę ewaluacyjną, za pomocą, której Zespół ocenił stopień realizacji celów i mógł wyrazić rekomendacje co do ich zmiany/korekty itp.. Członkowie Zespołu w zakresie rekomendacji co do konieczności aktualizacji celów Strategii nie zaproponowali zmian. W trakcie prac nad raportami, podczas spotkań Zespołu podejmowano temat wpływu pandemii na realizację Strategii w toku tych dyskusji wyciągnięto wnioski, że pandemia miała wpływ na formę realizacji przedsięwzięć, na opóźnienie bądź zaniechanie ich realizacji przez co istotnie zmniejszyły się rezultaty w analizowanych wskaźnikach oceny Strategii, jednak nie miało to przełożenia na założone cele strategiczne i operacyjne, oraz kierunki działań, które wg członków Zespołu nadal zachowały aktualność. Wśród wniosków będących wynikiem tych dyskusji znalazły się również zapisy w raportach mówiące o tym, że w obliczu zmian uwarunkowań zewnętrznych związanych z ogłoszeniem stanu epidemii, ocena realizacji Strategii musi uwzględnić ograniczenia z tym związane oraz przyjąć dalszą perspektywę czasową w oczekiwaniu na wymagane rezultaty oraz że należy poddać analizie działania i wskaźniki je opisujące, w których nie wystąpiły zakładane rezultaty. Reasumując, w ramach prac Zespołu ds. Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Szczecinek podejmowałam temat uwzględnienia uwarunkowań pandemii COVID-19 w określonych wyżej dokumentach, w tym poprzez ankietę ewaluacyjną i dyskusje poprzedzające opracowanie raportów, co jednak pozostało bez wpływu na cele i kierunki działań SPRS. Prace nad oceną stopnia realizacji Strategii pokazały, że w związku z pandemią COVID-19 i potrzebą zapobiegania*

rozprzestrzenianiu się wirusa zmianie uległ sposób realizacji różnych przedsięwzięć, co pozostaje w kompetencjach bezpośrednich realizatorów, poza wpływem dyrektora MOPS.

(akta kontroli str.2531-2532)

1.2.3. W Strategii RPS w ramach realizacji wyzwania (celu) strategicznego, dotyczącego skutecznego rozwiązywania problemów społecznych, uwzględniono zagadnienia w zakresie zapewnienia wsparcia osobom i rodzinom przeżywającym trudności. W ramach poszczególnych celów operacyjnych tego wyzwania strategicznego zaplanowano realizację (koordynowanych przez MOPS) następujących działań:

- cel - budowa systemu spójnej polityki senioralnej w Mieście oraz pomoc osobom chorymi niepełnosprawnym – realizowany poprzez następujące kierunki działań:
 - tworzenie mieszkań chronionych/wspomaganych;
 - podniesienie poziomu bezpieczeństwa funkcjonowania w środowisku zamieszkania osób, które ze względu na wiek oraz stan zdrowia wymagają stałego monitoringu i pomocy innych;
 - zwiększenie dostępu do sprzętu rehabilitacyjnego i pomocniczego dla osób niepełnosprawnych i sędziwych oraz ich opiekunów;
 - tworzenie narzędzia interaktywnego wsparcia osób niesamodzielnych i ich opiekunów;
 - wspieranie osób niepełnosprawnych oraz chorych, w ramach świadczeń pomocy społecznej.
- cel - przeciwdziałanie powstawaniu uzależnień oraz rozwijanie systemu pomocy osobom uzależnionym, realizowany poprzez:
 - diagnozowanie problemów uzależnień,
 - ograniczanie dostępu do środków psychoaktywnych,
 - prowadzenie działań informacyjnych i edukacyjnych na temat problemów uzależnień,
 - rozwój form wsparcia osób wychodzących z uzależnień,
 - poprawa skuteczności przepływu informacji pomiędzy instytucjami w odniesieniu do funkcjonowania systemu pomocy w zakresie uzależnień,
 - wspieranie profilaktyki dla osób uzależnionych,
 - zmniejszanie skali problemów wynikających z uzależnień oraz pomoc w ich rozwiązywaniu,
 - prowadzenie systemu pomocy osobom uzależnionym,
- cel - przeciwdziałanie i pomoc w zakresie problemów rodzinnych, realizowany poprzez:
 - diagnozowanie zjawiska agresji oraz problemów psychicznych dzieci i młodzieży.
 - rozwijanie narzędzi przeciwdziałania zjawiskom agresji oraz problemów psychicznych dzieci i młodzieży,
 - utworzenie placówki wsparcia dziennego w formie pracy podwórkowej,
 - wspieranie rodziny w wypełnianiu jej funkcji opiekuńczo –wychowawczej,
 - podnoszenie świadomości społecznej dot. problemów w rodzinie,
 - prowadzenie punktu konsultacyjnego dot. przemocy w rodzinie,
 - utworzenie interwencyjnych miejsc noclegowych dla osób dotkniętych przemocą w rodzinie,
- cel - przeciwdziałanie ubóstwu, realizowany poprzez:
 - rozwój systemu pomocy osobom bezdomnym,
 - pomoc osobom bezdomnym i zagrożonym bezdomnością, ukierunkowana na wychodzenie z bezdomności i poprawę sytuacji materialnej,

- prowadzenie placówek wsparcia osób bezdomnych (noclegownia, schronisko, ogrzewalnia),
- pomoc społeczna osobom w trudnej sytuacji materialnej,
- wsparcie na rzecz utworzenia i działania podmiotu ekonomii społecznej przy wykorzystaniu partnerstwa samorządu z podmiotem tworzącym,
- rozwój form wsparcia osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, w tym w formie streetworkingu.

(akta kontroli str. 162-173)

1.2.4. Zgodnie z § 2 pkt 3 i 4 zarządzenia nr 50/2018 r. Burmistrza Miasta Szczecinka z 14 maja 2018 r. w sprawie powołania Zespołu do spraw Strategii RPS²² do zadań tego zespołu należał m.in. monitoring realizacji Strategii RPS i ocena aktualności jej założeń. W Strategii RPS założono prowadzenie monitoringu jej realizacji w dwóch etapach, tj.:

- ustalenie stanu wyjściowego dla przyjętych wskaźników, coroczne sprawozdania z realizacji Strategii, zawierające podstawowe informacje na temat podejmowanych działań, stopnia realizacji projektów i ewentualnych efektów końcowych tych projektów,
- analiza wskaźnikowa, służąca odpowiedzi na pytanie o zbieżność podejmowanych działań z osiąganymi wynikami społeczno-gospodarczymi Miasta Szczecinek wg wskaźników zaproponowanych dla poszczególnych celów.

(akta kontroli str. 139-173,174-175,202-203,230-231)

W Strategii RPS dla celu strategicznego dotyczącego skutecznego rozwiązywania problemów społecznych założono następujące wskaźniki jej realizacji:

- dla celu budowa systemu spójnej polityki senioralnej w mieście oraz pomoc osobom niepełnosprawnym liczba:
 - seniorów uczestnicząca w działalności Domów Dziennego Pobytu,
 - miejsc opieki długoterminowej dla osób starszych oraz placówek wsparcia dziennego,
 - osób korzystająca z „karty seniora”,
 - mieszkań chronionych i wspomaganych,
 - zmodernizowanych obiektów infrastruktury społecznej pod kątem potrzeb osób niepełnosprawnych,
- dla celu rozwijanie systemu pomocy osobom uzależnionym:
 - liczba osób korzystająca z pomocy społecznej z powodu alkoholizmu,
 - funkcjonujący system opieki dla osób uzależnionych na terenie miasta,
 - liczba placówek wsparcia dziennego w formie pracy podwórkowej działających na terenie miasta,
- dla celu przeciwdziałanie i pomoc w zakresie problemów rodzinnych:
 - liczba interwencyjnych miejsc noclegowych dla osób dotkniętych przemocą w rodzinie,
- dla celu przeciwdziałanie ubóstwu, liczba:
 - podmiotów ekonomii społecznej,
 - osób wykonujących prace społecznie użyteczne,
 - streetworkerów,
 - klientów MOPS, których dochód nie przekracza kryterium dochodowego uprawniającego do świadczeń pomocy społecznej.

(akta kontroli str. 166-169)

W przypadku wskaźników: liczba osób korzystająca z pomocy społecznej z powodu alkoholizmu oraz liczba klientów MOPS, których dochód nie przekracza kryterium

²² Dalej: Zespół.

dochodowego uprawniającego do świadczeń pomocy społecznej założono jako oczekiwane poziomy w 2026 r. spadek wartości w stosunku do danych wyjściowych z 2018 r., w przypadku pozostałych wskaźników wzrost ich wartości.

(akta kontroli str. 139-173)

1.2.5. W dniach 5 listopada 2020 r. i 15 października 2021 r. Dyrektor MOPS pełniący funkcję Przewodniczącego Zespołu przedłożyła Burmistrzowi Miasta Szczecinka sprawozdania z realizacji Strategii RPS odpowiednio za lata 2019 i 2020. W sprawozdaniu za 2020 r. odnotowano osiągnięcie wartości niezgodnych z założeniami dziewięciu z 13 ww. wskaźników, tj.: liczba osób korzystająca z „karty seniora”; mieszkań chronionych; mieszkań wspomaganych; zmodernizowanych obiektów infrastruktury społecznej pod kątem potrzeb osób niepełnosprawnych; interwencyjnych miejsc noclegowych dla osób dotkniętych przemocą w rodzinie; podmiotów ekonomii społecznej; osób wykonujących prace społecznie użyteczne, streetworkerów (osiągnęły mniejszą wartość niż wyjściowa z 2018 r.) oraz liczba osób korzystająca z pomocy społecznej z powodu alkoholizmu (większa wartość od wyjściowej z 2018 r.).

(akta kontroli str. 174-253)

1.3.1. W przyjętym uchwałą Rady Miasta Szczecinek²³ programie przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie na lata 2019-2026 określono cel strategiczny(główny) tj. efektywne przeciwdziałanie przemocy w rodzinie oraz zmniejszenie jej negatywnych następstw w życiu rodzinnym i społecznym, który zostanie osiągnięty przez realizację celów szczegółowych:

- Cel I - podniesienie poziomu wiedzy i wrażliwości społecznej na zjawisko przemocy w rodzinie;
- Cel II - wspieranie osób doznających przemocy w działaniach związanych z przerwaniem cyklu przemocy;
- Cel III - powstrzymanie sprawców przemocy i zakończenie przemocy w rodzinie;
- Cel IV - podnoszenie kompetencji lokalnych służb zajmujących się przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie.

1.3.2. Cele programu przypisane MOPS miały być realizowane w czterech obszarach:

- Cel I profilaktyka i edukacja (działania diagnostyczne i informacyjno-edukacyjne). W zakresie tego celu szczegółowego Ośrodkowi powierzono realizację projektów wspierających rodzinę, w tym propagujących pozytywne wzorce rodzinne i wychowawcze;
- Cel II ochrona i pomoc osobom doznającym przemocy w rodzinie (interwencja, działania wspierające i działania terapeutyczne). W zakresie tego celu szczegółowego Ośrodkowi powierzono realizację działania polegającego na zapewnieniu bezpieczeństwa krzywdzonym dzieciom;
- Cel III oddziaływanie na osoby stosujące przemoc w rodzinie (interwencja oraz praca nad zmianą zachowań sprawcy);
- Cel IV podnoszenie kompetencji służb realizujących zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie (superwizja, doszkąlanie i doskonalenie umiejętności).

W Programie wskazano działania do realizacji celów szczegółowych z podziałem na realizatorów, źródła finansowania i terminy realizacji.

(akta kontroli str. 254-287)

²³ Nr III/19/2018 z 20 grudnia 2018 r.; dalej Programie PPR

1.3.3 W rozdziale X Programu PPR zadania związane monitorowaniem stopnia realizacji Programu powierzono Zespołowi Interdyscyplinarnemu ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie.

W Programie PPR dla celu szczegółowego:

- nr I profilaktyka i edukacja (działania diagnostyczne i informacyjno-edukacyjne) dotyczącego podniesienia poziomu wiedzy i wrażliwości społecznej na zjawisko przemocy w rodzinie założono następujące wskaźniki jego realizacji:
 - liczbę prowadzonych procedur „niebieskiej karty”,
 - liczbę zamkniętych procedur „niebieskiej karty” z uwagi na przerwanie przemocy w rodzinie,
 - płeć osób doznających przemocy i stosujących przemoc,
 - liczbę sprawców przemocy nadużywających alkoholu lub innych substancji psychoaktywnych,
 - liczbę sprawców przemocy, którzy zostali skierowani i ukończyli Program korekcyjno-edukacyjny,
 - dane instytucji i organizacji działających na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie,
 - liczbę zgłoszonych potrzeb szkoleniowych służb zaangażowanych w przeciwdziałanie przemocy,
 - liczbę opracowanych analiz i diagnoz,
 - liczbę: dystrybuowanych materiałów (plakaty, ulotki, broszury, itp.); przeprowadzonych kampanii społecznych, konferencji itp. Przeprowadzonych zajęć i liczbę uczestników, udzielonych wywiadów,
- nr II ochrona i pomoc osobom doznającym przemocy w rodzinie (interwencja, działania wspierające i działania terapeutyczne) założono następujące wskaźniki jego realizacji:
 - liczbę posiedzeń zespołu interdyscyplinarnego,
 - liczbę prowadzonych spraw wg. procedury „niebieskiej karty”, w tym zakończonych i w trakcie realizacji,
 - liczbę pracujących grup roboczych powołanych w danym roku, zakończonych i działających,
 - liczbę rodzin, które skorzystały z form pomocy w postaci m.in. pomocy prawnej, psychologicznej, pracy socjalnej, wsparcia asystenta, mediacji, zastępstwa procesowego,
 - liczbę osób które uczestniczyły w spotkaniach grup wsparcia i liczbę spotkań,
 - liczbę dzieci, które zostały odebrane z rodzin w razie zagrożenia życia lub zdrowia w związku z przemocą w rodzinie w trybie art. 12a ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie²⁴,
 - liczbę rodzin które otrzymały mieszkanie socjalne lub schronienie,
- nr III oddziaływanie na osoby stosujące przemoc w rodzinie (interwencja oraz praca nad zmianą zachowań sprawcy), założono następujące wskaźniki jego realizacji:
 - liczbę wypełnionych formularz „niebieskiej karty D”,
 - liczbę interwencji związanych z przemocą w rodzinie, wszczęte procedury „niebieskiej Karty”,
 - liczbę prowadzonych dochodzeń z art. 207 kk pod nadzorem prokuratury rejonowej,

²⁴ Ustawa z 29 lipca 2005 r. (Dz.U. z 2020 r. poz. 218 ze zm.). Dalej ustawa ppr

- liczbę skierowanych wniosków o leczenie odwykowe,
- liczbę zastosowanych środków zapobiegawczych.
- nr IV podnoszenie kompetencji służb realizujących zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie (superwizja, dokształcanie i doskonalenie umiejętności), założono następujące wskaźniki jego realizacji:
 - liczbę osób, które skorzystały z superwizji,
 - liczbę szkoleń i liczbę uczestników dla służb działających na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie,

Szczegółowy sposób monitoringu i ewaluacji realizacji Programu PPR wskazano w rozdziale X. *Wskaźniki oraz sposoby badania stopnia realizacji programu* oraz XI. *Ewaluacja ww. Programu*. Koordynacja działań wynikających z realizacji Programu PPR było zadaniem Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie. W oparciu o wskazane w Programie PPR wskaźniki monitoring zobowiązane były prowadzić wszystkie służby, które w zakresie swoich obowiązków realizują zadania związane z przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie oraz podmioty, którym takie zadania zlecono do realizacji na podstawie stosownych umów. Odpowiedzialnym za zebranie ww. danych i ich opracowanie odpowiedzialny był Przewodniczący Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie. Efekty podejmowanych działań zawarte były w rocznych sprawozdaniach z realizacji Gminnego Programu PPR znajdujących się w sprawozdaniach MOPS w Szczecinku za dany rok kalendarzowy.

1.3.4. W latach 2020-2021 z uwagi na grupową formę realizacji MOPS odstąpił od projektów wspierających rodzinę, w tym propagujących pozytywne wzorce rodzinne i wychowawcze.

(akta kontroli str.291-320)

Kierownik Działu Pracy Socjalnej i Integracji Społecznej wyjaśniła, że powyższe spowodowane było obostrzeniami związanymi z pandemią COVID-19 oraz przewidywanym brakiem możliwości zapewnienia opieki nad dziećmi podczas pobytu rodziców na zajęciach projektowych (nauka zdalna, zamknięte placówki opiekuńcze, izolacja)²⁵. Poza tym ograniczeniem, w okresie podlegającym kontroli MOPS wykonywał wszystkie działania, przypisane w ramach Programu PPR. Ich zakres został szczegółowo opisany w sporządzanych rokrocznie sprawozdaniach a także był przedmiotem kontroli kompleksowej przeprowadzonej przez Zachodniopomorski Urząd Wojewódzki w Szczecinie²⁵ w dniach 13-17 maja 2022 r.

(akta kontroli str.288)

1.3.5. W okresie objętym kontrolą Gmina Miasto Szczecinek za pośrednictwem MOPS od 2018 r., co 4cztery lata zleca wybranym podmiotom przygotowanie diagnozy problemu przemocy w rodzinie w Szczecinku, m. in. poprzez analizę danych oraz anonimowe badanie ankietowe wśród mieszkańców Szczecinka. W 2018 r. opracowano dokument pn. *Diagnoza problemu przemocy w rodzinie w Szczecinku - 2018 rok*. Na dzień kontroli analogiczne badanie było w trakcie realizacji i obejmować będzie również analizę zmian w okresie 2018-2022.

Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie corocznie analizuje stopień zjawiska przemocy w rodzinie na terenie Miasta. Dane przedstawiane były w sprawozdaniach rocznych z realizacji Gminnego Programu PPR.

Dane w sprawozdaniach wskazują że, odsetek/stopień zjawiska przemocy w rodzinie pozostaje w okresie podlegającym kontroli na podobnym poziomie. Wahania w liczbie prowadzonych i wszczętych procedur w związku z pandemią nie uległy znaczącej zmianie, np. liczba prowadzonych procedur „niebieskiej karty”

²⁵ Dalej: ZUW.

w latach 2019 – 2021 pozostawała na zbliżonym poziomie i wynosiła odpowiednio: 79 w 2019 r., 90 w 2020 r. i 78 w 2021 r. Podobnie liczba wszczętych procedur „niebieskiej karty” wyniosła w 2019 r. 54, w 2020 r. 53 i w 2021 r. 67 procedur.

W okresie pandemii maksymalny wzrost liczby wszczętych procedur wyniósł 21% (2021 r. w stosunku do 2020 r.). Jednakże podobne zjawisko miało już miejsce (25% wzrost w 2017 r. w stosunku do 2016 r.). Zatem zjawisko wzrostu lub spadku liczby realizowanych procedur nie musiało być związane z okresem pandemii.

W okresie pandemii znacząco wzrosła liczba dzieci, które zostały odebrane z rodziny na podstawie art. 12a ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie w 2019 r. dzieci odebrano z czterech rodzin (9 dziewięcioro dzieci), w 2020 r. z jednej rodziny (dwoje dzieci), w 2021 r. z 11 rodzin (21 dzieci), do 31 lipca 2022 r. z dwóch rodzin (pięcioro dzieci). W większości przypadków powodem interwencji było nadużywanie środków psychoaktywnych przez rodziców. Kierownik Działu Pracy Socjalnej i Integracji Społecznej wyjaśniła, że *„Przyczyny odebrania dzieci od rodziców trudno jest wiązać bezpośrednio z pandemią. Jest to raczej szerszy problem społeczny, a biorąc pod uwagę trudności z jakimi od lat borykają się rodziny dysfunkcyjne, w tym m. in. dziedziczenie negatywnych wzorców, pandemia w tym przypadku jest zjawiskiem pobocznym. Jednakże, aby udowodnić tę tezę niezbędne byłyby pogłębione badania tego zagadnienia”*.

(akta kontroli str.254-287,288-290,)

1.4.1. Rozpoznanie problemów społecznych, analizę i wykaz potrzeb oraz wynikające z tego wnioski Ośrodek opracowywał corocznie w sprawozdaniu sporządzanym zgodnie z art. 110 ust. 9 ustawy o pomocy społecznej a także w ocenie zasobów pomocy społecznej sporządzanej na podstawie art. 16a ustawy o pomocy społecznej. Analiza sprawozdań i działalności MOPS i Ocena Zasobów Pomocy Społecznej wskazuje, że Ośrodek dokonywał corocznej analizy potrzeb w związku z problemami rodzin w okresie pandemii COVID-19 w celu wdrożenia form adekwatnych do zaistniałej sytuacji.

(akta kontroli str.321

1.4.2. *Marta Niewczas, Dyrektor MOPS wyjaśniła, że „wyniku tej analizy nie zidentyfikowano nowych potrzeb natomiast pojawiła się konieczność dostosowania form realizacji pomocy tak, aby była ona dostępna w warunkach izolacji i dystansu społecznego. Informacje o stanie spraw należących do zadań Ośrodka związanych z zabezpieczeniem społeczności lokalnej przekazywano władzom Miasta. I tak m.in. podjęto decyzję o dostarczaniu żywności, leków, środków higieny oraz wsparcia psychologicznego osobom w izolacji, które nie były w stanie zaspokoić sobie tych potrzeb samodzielnie²⁶; podjęto decyzję o wsparciu lokalnej organizacji pozarządowej realizującej Program Dostarczania Żywności Dla Najuboższej Ludności Unii Europejskiej (PO PŻ) i przy zaangażowaniu Straży Miejskiej w Szczecinku oraz pracowników Ośrodka dostarczano tą żywność bezpośrednio do miejsc zamieszkania osób uprawnionych do odbioru tej żywności; zawarto aneks do umowy powierzenia Stowarzyszeniu ATUT zadania polegającego na świadczeniu usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania klientów, który w sytuacji braków kadrowych (opiekunek) dawał prawo do sięgania po usługi podmiotów prowadzących działalność gospodarczą w tym zakresie; przygotowano również podstawy formalno-prawne do zlecania organizacjom pozarządowym zadań związanych z przeciwdziałaniem COVID-19, z pominięciem otwartego konkursu ofert²⁷. Przedstawione potrzeby nie stanowiły podstawy do opracowania i wdrożenia w omawianym zakresie lokalnych programów wynikających z art. 110 ust 10 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej.*

²⁶ (zarządzenie nr 54/2020 Burmistrza Miasta z 19 marca 2020 r.)

²⁷ (zarządzenie nr 129/2020 Burmistrza Miasta z 6 listopada 2020 r.)

(akta kontroli str.321-322)

1.4.3. W badanym okresie nie opracowano lokalnych programów wynikających z art. 110 ust. Ustawy ops.

(akta kontroli str. 323¹)

1.5.1. W badanym okresie Ośrodek w trybie art. 16 a ustawy o pomocy społecznej przedkładał w terminie do 30 kwietnia roku następnego ocenę zasobów pomocy społecznej w oparciu o analizę lokalnej sytuacji społecznej i demograficznej, obejmującą w szczególności infrastrukturę, kadre, organizacje pozarządowe i nakłady finansowe na zadania pomocy społecznej. Ocena ta obejmowała osoby i rodziny korzystające z pomocy społecznej, rodzaje ich problemów oraz rozkład ilościowy.

1.5.2. Na zasób instytucjonalny Gminy Miasto Szczecinek składało się następujące instytucje pomocy społecznej: Dom Dziennego Pobytu dla osób starszych i niepełnosprawnych liczba miejsc w placówce w okresie 2019 -2020 wynosiła 60, od 2021 r. – 35 miejsc, schronisko dla bezdomnych od 2019 do 2022 (30 czerwca – 16 miejsc), a także ŚDS dla osób z zaburzeniami psychicznymi, przez cały kontrolowany okres – 50 miejsc. Ponadto do 31 października 2021 r. na terenie Miasta funkcjonowała noclegownia dla osób bezdomnych (stan na dzień 30 czerwca) z 14 miejscami noclegowymi. Zestawienia danych dotyczących wykorzystania miejsc w tych jednostkach wskazuje, że były wystarczające do zapewnienia wsparcia i pomocy w tym zakresie.

(akta kontroli str.324-447)

1.5.3. W kontrolowanym okresie w związku z pandemią COVID-19 zasoby pomocy społecznej nie uległy zmianie.

(akta kontroli str.323)

1.6.1 Pandemia COVID-19 nie wpłynęła na zmianę celów i zadań Ośrodka. Kierownik Działu Pracy Socjalnej i Integracji Społecznej wyjaśniła, że za priorytet uznano zabezpieczenie potrzeb osób zależnych, w tym dzieci z rodzin niewydolnych opiekuńczo i wychowawczo oraz osób starszych i niepełnosprawnych nie posiadających wsparcia w rodzinie czy środowisku sąsiedzkim.

Kierownik Działu Pracy Socjalnej wyjaśniła: Nie nastąpiły zmiany celów i zadań a jedynie za priorytet uznano zabezpieczenie potrzeb osób zależnych, w tym dzieci z rodzin niewydolnych opiekuńczo i wychowawczo oraz osób starszych i niepełnosprawnych nie posiadających wsparcia w rodzinie czy środowisku sąsiedzkim.

(akta kontroli str.423)

1.6.2. W badanym okresie, w związku z pandemią COVID-19 nie zmieniły się cele i zadania Ośrodka w obszarze wsparcia i pomocy. Zmianie uległa realizacja niektórych form pomocy i wsparcia osób i rodzin przeżywających trudności w związku z pandemią. Kierownik Działu Pracy Socjalnej Ośrodka wyjaśniła, że *wykonywanie zadań w czasie pandemii wiązało się ze zmianą dotychczas stosowanych metod pracy i dostosowania ich do nowej sytuacji wymagającej społecznego dystansu. Realizowaliśmy swoje zadania w warunkach szczególnie trudnych, obarczonych ryzykiem zachorowania czy przeniesienia choroby w swoje środowiska rodzinne. Ponadto zachorowania na COVID-19 pracowników i ich rodzin oraz konieczność zapewnienia opieki nad dziećmi w związku z zamknięciem placówek opiekuńczych i oświatowych powodowały dodatkowe obciążenie obowiązkami tych, którzy pozostali obecni w pracy.*

(akta kontroli str.423)

1.6.3. Kierownik Działu Spraw Socjalnych MOPS wyjaśniła, że: „Kanały przepływu informacji z klientami Ośrodka, instytucjami, organizacjami pozarządowymi nie zostały ograniczone a jedynie udostępniono nową możliwość tj. przesyłania dokumentów za pośrednictwem MMS-ów. Nadal wszyscy zainteresowani kontaktem z pracownikami Ośrodka mieli możliwość zgłaszania potrzeb i problemów. Wiedzę nt. sytuacji dzieci i rodzin doświadczających trudności opiekuńczo-wychowawczych lub zagrożonych w związku z przemocą w rodzinie uzyskiwano również podczas telefonicznego ustalania sytuacji u osób i rodzin ubiegających się lub korzystających ze świadczeń pomocy społecznej a także w kontakcie w placówkami oświatowymi, które w tym czasie prowadziły naukę zdalną i miały bezpośredni kontakt z dziećmi i młodzieżą. Na bieżąco informowano o dostępnych formach pomocy.

Realizując zadania kierowano się rekomendacjami Ministerstwa Rodziny i Polityki Społecznej, w tym „Instrukcją dotyczącą sposobu organizacji prac zespołów interdyscyplinarnych i grup roboczych oraz realizacji procedury „Niebieskie Karty” oraz pracowników socjalnych do pracy z rodzinami, które przejawiają problemy opiekuńczo-wychowawcze” oraz „Instrukcją dla asystentów rodziny w sytuacji rozpowszechniania się choroby COVID-19.”

W sytuacjach tego wymagających, tj. zgłoszeń powodujących uzasadnione podejrzenia zagrożenia przemocą pracownicy socjalni ds. pracy socjalnej wykonywali swoje obowiązki w miejscu zamieszkania Klientów (art. 12a ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie).

W celu ograniczania trudności oraz starając się zapobiec sytuacji, w której Ośrodek nie byłby zdolny do realizacji swoich zadań dostosowywano organizację pracy”.

(akta kontroli str.423-424)

1.7.1. MOPS w okresie objętym kontrolą w tym w czasie pandemii COVID-19 był czynny od poniedziałku do piątku²⁸ i nie funkcjonował w dni wolne od pracy i święta, z wyjątkiem: Noclegowni oraz Schroniska dla osób bezdomnych. Obsługa interesantów w budynkach biurowych²⁹ odbywała się zgodnie z obowiązującym w Ośrodku Regulaminem Pracy³⁰. Placówki zapewniające schronienie dla osób bezdomnych, będące w strukturze MOPS tj. Noclegownia³¹ czynna była codziennie przez wszystkie dni tygodnia w godz. od 16.00 do 8.00³² oraz Schronisko dla osób bezdomnych „Zacisze”³³, które zapewnia usługę schronienia całodobowo przez wszystkie dni tygodnia oraz Punkt Pomocy Bezdomnym i Potrzebującym, który czynny jest od poniedziałku do soboty w godzinach 11⁰⁰ – 15⁰⁰, w okresie od października do marca w godz. 11⁰⁰ – 16⁰⁰.

(akta kontroli str.427-430,431-562)

1.7.2. Od marca 2020 r. w związku z rozprzestrzenianiem się wirusa SARS-CoV-2 i ogłoszeniem stanu zagrożenia epidemicznego, następnie epidemią COVID-19 na bieżąco zmieniano organizację pracy Ośrodka, dostosowując ją do aktualnej sytuacji epidemicznej, obowiązujących ograniczeń i zaleceń w zakresie zapobiegania, przeciwdziałania i zwalczania COVID 19 oraz możliwości prawnych, wprowadzając zarządzenia porządkujące organizację pracy w Ośrodku i placówkach dla bezdomnych, polecenia dla pracowników oraz zarządzenia wprowadzające zmiany w Regulaminie Pracy.

(akta kontroli str.427-430,431-562)

²⁸ MOPS czynny był: od poniedziałku do środy w godz. 7.30 – 15.30, w czwartek w godz. 7.30 – 16.30 i piątek w godz. 7.30-14.30.

²⁹ Przy ul. Wiejskiej 4 i Koszalińskiej 89 w Szczecinku;

³⁰ Zarządzenie nr 36/2018 Dyrektora MOPS z 29 czerwca 2018 r. uchylone przez Zarządzenie nr 31/2019 Dyrektora MOPS z 25 listopada 2019 r., uchylone zarządzeniem Dyrektora MOPS nr 1/22 z 10 stycznia 2022 r.

³¹ Przy ul. Wiejskiej 4;

³² Noclegownia funkcjonowała do dnia 31 października 2021 r.

³³ Przy ul. Wodociągowej 6a;

1.7.3. W celu ograniczenia ryzyka zakażenia wirusem SARS-CoV-2 pracownikom zapewniono następujące środki ochrony osobistej oraz urządzenia ograniczające urządzenia służące ograniczeniu ryzyka zakażenia wirusem SARS-CoV-2. maseczki, rękawice, pościele jednorazowe, kombinezony ochronne oraz środki do dezynfekcji powierzchni i do dezynfekcji rąk (z Urzędu Marszałkowskiego Województwa Zachodniopomorskiego), a z Fundacji Nauka dla Środowiska mobilną stację do zdalnego pomiaru temperatury zintegrowaną z dedykowanym stojakiem podłogowym i automatycznym podajnikiem płynów do dezynfekcji.

(akta kontroli str.425-426)

1.7.4. W badanym okresie pracownicy Ośrodka oraz klienci na bieżąco byli informowani o bieżącej sytuacji epidemicznej, obowiązujących nakazach i zakazach związanych z pandemią COVID – 19 poprzez informacje zamieszczane na drzwiach wejściowych, tablicach informacyjnych oraz podmiotowej stronie www., natomiast pracownicy dodatkowo bieżące informacje o sytuacji epidemicznej otrzymywali poprzez ich zamieszczanie na ogólnym dysku wewnętrznym w zakładce Koronawirus.

Decyzje Dyrektora MOPS dotyczące organizacji pracy Ośrodka, wdrażanych procedurach oraz zmianach regulaminów pracy Ośrodka i placówek dla bezdomnych w związku z działaniami profilaktycznymi oraz dla zapewnienia ciągłości pracy MOPS przekazywane były w sposób zwyczajowy przyjęty w Ośrodku tj. w wersji papierowej do wglądu w Dziale Organizacji i Kadr (DOiK) w wersji elektronicznej w Elektronicznym Systemie Obiegu Dokumentów eKancelaria oraz przez kierowników działów. DOiK koordynował też organizację szczepień ochronnych przeciw COVID -19 dla osób z grupy „0”, w której znajdowali się pracownicy MOPS.

(akta kontroli str.430,457-481)

1.7.5. W analogiczny sposób do opisanego wyżej popularyzowano wiedzę na temat możliwości uzyskania pomocy w związku z pandemią COVID-19 osobom z problemami rodzin spowodowanymi pandemią.

(akta kontroli str. .430,457-481)

1.8. W badanym okresie MOPS zatrudniał łącznie dziewięciu specjalistów wykonujących zadania w zakresie wsparcia osób i rodzin przeżywających trudności: czterech pracowników na stanowisku asystentów rodziny³⁴, pracownika socjalnego wykonującego zadania mediatora³⁵, specjalistę pracy socjalnej ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie³⁶, psychologa³⁷ i prawnika³⁸. Pracownicy posiadali wymagane kwalifikacje zawodowe. MOPS w kontrolowanym okresie zatrudniał 20 pracowników socjalnych. Liczba mieszkańców Miasta Szczecinek liczyło w kontrolowanym okresie 38,5 tys. mieszkańców. MOPS spełniał wymóg określony w art. 110 ust. 11 ups.

(akta kontroli str.564-565,565¹)

1.9. W badanym okresie Ośrodek współpracował z szeregiem instytucji, organizacji pozarządowych oraz kościołem w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie i wspierania rodzin przeżywających trudności opiekuńczo-wychowawcze. Instytucje i organizacje zaangażowane we współpracę wymienione zostały w obowiązujących

³⁴ Wszyscy asystenci rodziny legitymowali się wykształceniem wyższym (kierunek: pedagogika, specjalizacja opiekuńczo-wychowawcza (cztery osoby) i psychologia (jedna osoba). Wszyscy asystenci ukończyli również studia podyplomowe.

³⁵ Posiadającego wykształcenie wyższe pedagogiczne i studia podyplomowe.

³⁶ Posiadającego wykształcenie wyższe (kierunek pedagogika) i Specjalistyczne Studium Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie II stopnia.

³⁷ Posiadającego wykształcenie wyższe (kierunek psychologia).

³⁸ Wykształcenie wyższe prawnicze.

w latach 2019-2022 Gminnych Programach Wspierania Rodziny oraz Gminnym Programie PPR, a formy i efekty tej współpracy opisują sprawozdania zamieszczone w Aneksie do sprawozdania rocznego MOPS. Ponadto osoby uwiękane w przemoc w rodzinie kierowane były przez pracowników Ośrodka do Lokalnego Punktu Pomocy Pokrzywdzonym Przesłpstwem.

W ramach grupy nieformalnej Przewodnicząca Zespołu Interdyscyplinarnego współorganizowała rokrocznie akcję *One billion rising/Nazywam się miliard* mającą na celu wyrażenie sprzeciwu wobec krzywdzeniu kobiet i dziewcząt. Akcja ma charakter happeningu, angażującego społeczność lokalną.

Pomimo stanu epidemii Ośrodek w ramach programu Operacyjnego Pomoc Żywnościowa – Podprogramy 2019-2020 i 2021, wydawał skierowania osobom uprawnionym do odbioru żywności do dwóch lokalnych organizacji partnerskich, tj.: Oddziału Rejonowego Polskiego Czerwonego Krzyża w Koszalinie i Szczecineckiej Fundacji Na Rzecz Osób Poszkodowanych w Wypadkach Komunikacyjnych. W związku ze wstrzymaniem na skutek epidemii wydawania żywności beneficjentom indywidualnym z magazynu Szczecineckiej Fundacji Na Rzecz Osób Poszkodowanych w Wypadkach Komunikacyjnych (lokalnej organizacji partnerskiej, w okresie kwiecień-maj 2020 r. Ośrodek we współpracy z wolontariuszami oraz Strażą Miejską zorganizował dostarczanie żywności bezpośrednio do miejsca zamieszkania beneficjentów programu.

Współpracę Miasta Szczecinek ze Szczecinecką Fundacją na Rzecz Osób Poszkodowanych w Wypadkach Komunikacyjnych w zakresie realizacji Programu regulowały porozumienia. Współpraca obejmowała partycypowanie przez Miasto Szczecinek w kosztach transportu żywności, dystrybucji oraz utrzymania magazynu żywności a także wsparcie w bezpośrednim wydawaniu żywności. W latach 2019-2021 organizowanie i świadczenie usług opiekuńczych, specjalistycznych usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania klienta oraz specjalistyczne usługi opiekuńcze dla osób z zaburzeniami psychicznymi na terenie Miasta Szczecinek realizowało Stowarzyszenie ATUT z siedzibą w Szczecinku, na zlecenie Miasta Szczecinek. Od stycznia 2022 r. zadanie to przejęła jednostka organizacyjna Miasta – Miejskie Centrum Wsparcia. Pomimo stanu epidemii zapewniono realizację usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania klientów a także zwiększono dostępność do tych usług korzystając z programów rządowych. Od ogłoszenia stanu zagrożenia a następnie stanu epidemii Ośrodek pozostawał w kontakcie z realizatorem usług monitorując realizację powierzonego zadania a także lobbując na rzecz wsparcia w środki ochrony oraz w dostępność szczepień ochronnych. W celu skutecznego zabezpieczenia klientów pracownicy socjalni przeprowadzali weryfikację środowisk pod kątem ilości i zakresu usług. W związku z istniejącym w tym czasie zagrożeniem brakiem kadry do świadczenia usług co wynikało ze specyfiki pracy i możliwości zakażenia personelu (korzystanie z komunikacji miejskiej, pobyt w przychodniach, zakupy w marketach oraz wiek opiekunek – ¼ kadry to osoby powyżej 60 roku życia) na wypadek absencji większej liczby personelu opiekuńczego zapewniono możliwość zlecenia usług lokalnemu podmiotowi gospodarczemu prowadzącemu działalność w tym zakresie i aneksem wprowadzono stosowne zmiany do umowy powierzenia zadania umożliwiającego taką formę realizacji zadania. W 2020 r. realizowano Rządowy Program „Wspieraj seniora”, który zakładał usługi wsparcia Seniorów w wieku 70 lat i więcej, którzy w obowiązującym stanie epidemii zdecydowały się na pozostanie w domach i nie są w stanie poprzez wsparcie rodziny zabezpieczyć sobie artykułów podstawowej potrzeby. W listopadzie realizację usług zlecono w ramach powierzenia zadania z pominięciem otwartego konkursu ofert Fundacji Przyszań w Szczecinku, przygotowując wcześniej podstawę formalno-prawną tj. zarządzenie nr 129/2020

Burmistrza Miasta Szczecinek z dnia 6 listopada 2020 r. w sprawie określenia trybu postępowania o udzielenie dotacji (...).³⁹

Program realizowany był od października 2020 r. W 2020 r. pomocą objęto siedmiu seniorów, na rzecz których wyświadczono łącznie 58 usług. Od stycznia 2021 r. zadanie przejęła nowa jednostka organizacyjna Miasta – Miejskie Centrum Wsparcia w Szczecinku z siedzibą przy ul. Połczyńskiej 2a w Szczecinku.

(akta kontroli str.566-567)

1.10. W związku z pandemią COVID-19 Ośrodek nie realizował nowych autorskich projektów/programów osłonowych, jedynie od października 2020 r. przystąpił do programu rządowego p.n. „Wspieraj seniora”, który zakładał usługi wsparcia Seniorów w wieku 70 lat i więcej, którzy w obowiązującym stanie epidemii zdecydowali się na pozostanie w domach i nie są w stanie poprzez wsparcie rodziny zabezpieczyć sobie artykułów podstawowej potrzeby. Podczas realizacji Programu do Ośrodka wpłynęło 15 zgłoszeń, spośród których tylko siedmiu seniorów spełniało kryteria Programu. Do zadań pracowników Ośrodka należało min. przyjmowanie, weryfikowanie i przekazywanie zgłoszeń, obsługa seniorów, organizacja pracy wolontariuszy. W listopadzie przygotowano procedurę zlecenia zadania i realizację programu powierzono Fundacji Przyszań (umowa na realizację programu). Na ten cel przekazano Fundacji dotację w wysokości 10 tys. zł. Łączny koszt realizacji zadania wyniósł 4,5 tys. zł, z czego wkład własny z budżetu Miasta wyniósł 2,6 tys. zł, natomiast wykorzystana dotacja budżetu państwa – 2,0 tys. zł. W okresie do grudnia 2020 r. pomocą objęto siedmiu seniorów, na rzecz których wyświadczono łącznie 58 usług, w tym Pracownicy Fundacji wykonali łącznie 42 usługi na rzecz sześciu seniorów, a wolontariusz MOPS objął wsparciem jednego seniora i w okresie od listopada do grudnia 2020 r. wykonał 16 usług w formie zakupów.

Od 2021 r. realizatorem Programu było Miejskie Centrum Wsparcia – jednostka, która zajmuje się organizacją pomocy na rzecz seniorów i osób niepełnosprawnych. Jednocześnie Ośrodek kontynuował programy realizowane przed okresem pandemii lub aplikował o środki w ramach rządowych programów osłonowych.

W poszczególnych latach objętych kontrolą MOPS realizował łącznie siedem programów osłonowych: cztery w 2019 r., siedem w 2020 r., sześć w 2021 r. i trzy w 2022 r.(30 czerwca). Dyrektor Ośrodka wyjaśniła, że *„zmiana w ilości realizowanych programów/projektów w poszczególnych latach nie była spowodowana okresem pandemii ale wynikiem ogłaszania rządowych programów osłonowych dla osób starszych i niesamodzielnych, w których Ośrodek aplikował, a także zmian organizacyjnych tj. utworzeniem nowej jednostki organizacyjnej Miasta pn. Miejskie Centrum Wsparcia, która przejęła realizację zadań na rzecz seniorów i osób niesamodzielnych, w tym programy dedykowane tej grupie społecznej.”*

Ośrodek w badanym okresie realizował:

- Program Operacyjny *Pomoc Żywnościowa* - Podprogram 2019-2020.

Pomimo stanu epidemii Ośrodek wydawał skierowania osobom uprawnionym do odbioru żywności do dwóch, lokalnych organizacji partnerskich tj.: Oddziału Rejonowego Polskiego Czerwonego Krzyża w Koszalinie i Szczecineckiej Fundacji Na Rzecz Osób Poszkodowanych w Wypadkach Komunikacyjnych – ilość wydanych skierowań w ramach programu skierowań w poszczególnych latach wyniosła: 532 dla 1 173 osób w 2019 r., 459 skierowań dla 1 006 osób w 2020 r., 487 skierowań dla 1 075 osób i 494 skierowania dla 1 141 osób w rodzinie.

(akta kontroli str. 568-572)

Dyrektor Ośrodka wyjaśniła, że *w związku ze wstrzymaniem na skutek epidemii w 2020 r. wydawania żywności beneficjentom indywidualnym z magazynu*

³⁹ Zarządzenie do wglądu na stronie BIP UM <https://bip.szczecinek.pl>

Szczecineckiej Fundacji Na Rzecz Osób Poszkodowanych w Wypadkach Komunikacyjnych (lokalnej organizacji partnerskiej PO PŻ), w okresie kwiecień – maj 2020 r. Ośrodek we współpracy z wolontariuszami oraz Strażą Miejską zorganizował dostarczanie żywności bezpośrednio do miejsca zamieszkania beneficjentów programu – dostarczono żywność do 401 środowisk. Ponadto zaznaczyć należy, że Miasto Szczecinek partycypuje w kosztach dystrybucji żywności wydawanej w ramach Programu pokrywając z własnych środków część kosztów, i tak w 2020 r. wydatkowało na ten cel kwotę 5 000 zł, w 2021 r. kwotę 3 783 zł a w 2022 r. (do 15 września 2022 r.) 1 278 zł.

(akta kontroli str.572¹)

- Programem *Opieka 75+* – edycja 2020 i 2021.

Program Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej, finansowany z budżetu państwa, realizowany przez samorządy. Program polega na rozszerzeniu usług opiekuńczych dla osób w wieku powyżej 75 lat, w miejscach ich zamieszkania, a jego celem jest poprawa dostępności do usług opiekuńczych i specjalistycznych usług opiekuńczych. Liczba osób objętych Programem oraz wysokość i procentowy udział dotacji z budżetu państwa wyniosła w poszczególnych latach odpowiednio: 15 osób w 2020 r., wysokość dotacji z budżetu państwa – 14,3 tys. zł. co stanowiło 50% kosztów, które wyniosły 28,7 tys. zł. oraz w 2021 r. 25 osób, wysokość dotacji z budżetu państwa wyniosła 35 tys. zł. co stanowiło 50% kosztów w wysokości 70 tys. zł. Usługi w ramach Programu realizowane były przez Stowarzyszenie „ATUT” z siedzibą w Szczecinku, w ramach realizacji zadania *Organizowanie i świadczenie usług opiekuńczych i specjalistycznych usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania klienta, na terenie Miasta Szczecinek.*

- Program *Usługi opiekuńcze dla osób niepełnosprawnych* – edycja 2019, 2020

Program zakładał poprawę dostępności do usług opiekuńczych, w tym specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób niepełnosprawnych w stopniu znacznym w wieku do 75 lat oraz dla dzieci z niepełnosprawnością, a finansowany był ze środków Solidarnościowego Funduszu Wsparcia Osób Niepełnosprawnych. W poszczególnych latach liczba osób objętych Programem oraz wysokość i procentowy udział dotacji z Funduszu wyniosła w poszczególnych latach odpowiednio: 13 osób w 2019 r., wysokość dotacji z FS – 30,3 tys. zł. co stanowiło 41,9 % kosztów, które wyniosły 72,2 tys. zł. oraz w 2020 r. 18 osób, wysokość dotacji z FS wyniosła 70 tys. zł. co stanowiło 50% kosztów w wysokości 140 tys. zł.

- Program *Opieka wytchnieniowa* – edycja 2019, 2020 i 2021

Opieka wytchnieniowa to czasowa usługa opiekuńcza nad osobą niesamodzielną (zależną), dokonująca się w zastępstwie za opiekuna faktycznego. Celem programu było wsparcie członków rodzin lub opiekunów sprawujących bezpośrednią opiekę nad: dziećmi z orzeczeniem o niepełnosprawności, osobami ze znacznym stopniem niepełnosprawności, poprzez pomoc w formie usługi całodobowej opieki wytchnieniowej. Program finansowany był ze środków Solidarnościowego Funduszu Wsparcia Osób Niepełnosprawnych. W poszczególnych latach liczba osób objętych Programem oraz wysokość i procentowy udział dotacji z Funduszu wyniosła w poszczególnych latach odpowiednio: jedna osoba w 2019 r., wysokość dotacji z FS – 1,1 tys. zł. co stanowiło 72,8 % kosztów, które wyniosły 1,6 tys. zł., w 2020 r. sześć osób, wysokość dotacji z Funduszu wyniosła 10,1 tys. zł. co stanowiło 80% kosztów w wysokości 12,6 tys. zł. i w 2021 r. 11 osób, wysokość dotacji z Funduszu wyniosła 35 tys. zł. co stanowiło 100% kosztów.

- Program *Asystent osobisty osoby niepełnosprawnej* - edycja 2021

Głównym celem Programu było wsparcie usługami asystenta dzieci z orzeczeniem o niepełnosprawności do 16 roku życia oraz osób dorosłych posiadających

orzeczenie o znacznym lub umiarkowanym stopniu niepełnosprawności. W ramach Programu usługami asystenta objęto osiem osób niepełnosprawnych (w tym dwoje dzieci), którym zapewniono łącznie 1 153 godziny usług, realizowanych przez pięciu asystentów. Na realizację Programu w 2021 r. przeznaczono 57 tys. zł. Program finansowany był ze środków Solidarnościowego Funduszu Wsparcia Osób Niepełnosprawnych.

- Projekt Europejskiego Funduszu Społecznego⁴⁰ *Mniej Zależni*.

Projekt obejmuje lata 2020-2022 i realizowany jest w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Zachodniopomorskiego na lata 2014-2020. Jego celem jest wzrost dostępności usług społecznych poprzez zwiększenie miejsc świadczenia usług społecznych i objęcie wsparciem osób niesamodzielnych, utworzenie wypożyczalni sprzętu wspomagająco-pielęgnacyjnego oraz wsparcie opiekunów faktycznych poprzez realizację poradnictwa. W latach funkcjonowania programu liczba osób nim objętych wyniosła 64 w tym 52 osoby niesamodzielne i 12 opiekunów. Wysokość i procentowy udział dotacji z EFS i z budżetu Miasta wyniosła w poszczególnych latach odpowiednio: w 2020 r. - 233,2 tys. zł. (EFS) i 14,9 tys. zł. (Miasto), koszty ogółem wyniosły 248,1 tys. zł., w 2021 r. - 268,6 tys. zł. (EFS) i 23,8 tys. zł. (Miasto), koszty ogółem wyniosły 292,4 tys. zł., w 2022 r. (30.06.) – 173,8 tys. zł. (EFS) i 26,6 tys. zł. (Miasto), koszty ogółem wyniosły 200,5 tys. zł.

- Program *Posiłek w szkole i w domu*.

Celem Programu jest wsparcie finansowe gmin w udzieleniu pomocy w formie posiłku, świadczenia pieniężnego w postaci zasiłku celowego na zakup posiłku lub żywności oraz świadczenia rzeczowego w postaci produktów żywnościowych. Pomoc realizowana w ramach Programu trafia do dzieci i młodzieży oraz osób dorosłych spełniających warunki otrzymania pomocy wskazane w ustawie o pomocy społecznej oraz kryterium dochodowe tj. 150% kryterium dochodowego uprawniającego do świadczeń z pomocy społecznej. Wysokość środków planowanych i wykorzystanych na realizację Programu oraz liczba osób objętych wyniosła odpowiednio:

- w 2019 r. 1 125 tys. zł. (plan), w tym 450 tys. zł. środki własne budżetu Miasta i 675 tys. środki z budżetu państwa, wykonanie: 1 130,9 tys. zł.;
- w 2020 r. 1 076 tys. zł. (plan), w tym 401 tys. zł. środki własne budżetu Miasta i 675 tys. środki z budżetu państwa, wykonanie: 1 085 tys. zł.;
- w 2021 r. 1 100 tys. zł. (plan), w tym 385 tys. zł. środki własne budżetu Miasta i 715 tys. środki z budżetu państwa, wykonanie: 1 104 tys. zł.;
- w 2022 r. (31.08.) 1 275 tys. zł. (plan), w tym 375 tys. zł. środki własne budżetu Miasta i 900 tys. środki z budżetu państwa, wykonanie: 663,2 tys. zł.;

(akta kontroli str.568-572)

1.11. W okresie objętym kontrolą odbyło się ogółem 16 spotkań Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w Szczecinku (ZI)⁴¹. Spotkania odbywały się nie rzadziej niż co trzy miesiące. W 2019 r. liczba spotkań była większa z uwagi na powołanie Zarządzeniem Burmistrza Miasta⁴² nowych członków Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w związku z upływem kadencji poprzedniego Zespołu oraz z realizacją projektu pn. „*Otwieramy Bramy*” dotowanego w ramach otwartego konkursu ofert na realizację projektów w ramach programu osłonowego „*Wspieranie jednostek samorządu terytorialnego w tworzeniu systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie – edycja 2019*” ogłoszonego przez Ministerstwo Rodziny i Polityki

⁴⁰ Dalej: EFS.

⁴¹ Odpowiednio: 2019 r. - sześć, 2020 r. – cztery, 2021 r. - cztery do 30 czerwca 2022 r. – dwa.

⁴² Nr 178/2019 z dnia 8 listopada 2019 r.

Spółecznej. Członkowie Zespołu brali udział w spotkaniach osobiście. Po ogłoszeniu pandemii COVID-19 zespół podzielono na pięcioosobowe grupy, które spotykały się w 30 minutowych odstępach czasu z zachowaniem reżimu sanitarnego.

(akta kontroli str.573-576)

W badanym okresie utworzono ogółem 199 Grup Roboczych (GR), w tym 54 (186 posiedzeń) w 2019 r., 53(241 posiedzeń) w 2020 r. 67 (186 posiedzeń) w 2021 r. i 25 (113 posiedzeń) w 2022 r.(I półrocze). Liczba osób i rodzin objętych pomocą GR w poszczególnych latach okresu objętego kontrolą wyniosła odpowiednio: 266 i 76 w 2019 r., 250 i 83 w 2020 r., 246 i 74 w 2021 r. oraz 182 osoby i 57 rodzin w 2022 r.(30 czerwca).

(akta kontroli str.581-582)

Przewodnicząca Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie Małgorzata Kisiel wyjaśniła: *Zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie i ochrony ofiar przemocy realizowano zgodnie z otrzymaną z Zachodniopomorskiego Urzędu Wojewódzkiego w Szczecinie oraz rekomendacjami Ministerstwa Rodziny i Polityki Społecznej „Instrukcją dotyczącą sposobu organizacji zespołów interdyscyplinarnych i grup roboczych oraz realizacji procedury „Niebieskie Karty” oraz dla pracowników socjalnych do pracy z rodzinami, które przejawiają problemy opiekuńczo-wychowawcze w związku z epidemią wirusa SARS-CoV-2.*

Terminy i częstotliwość powołania grup roboczych szczegółowo określa Rozporządzenia Rady Ministrów⁴³. Częstotliwość spotkań grupy roboczej poza określonymi w Rozporządzeniu zależała od bieżącej sytuacji rodziny objętej procedurą.

Mając na względzie szczególną sytuację osób uwikłanych w przemoc w czasie pandemii i związanych z nią obostrzeń w 2020 r. podjęto kontakt telefoniczny z rodzinami, w których wcześniej zakończono prowadzenie działań w ramach procedury „Niebieskie Karty”, w celu sprawdzenia czy izolacja nie wpłynęła negatywnie na stan bezpieczeństwa osób krzywdzonych - 33 rodziny.

(akta kontroli str.575)

Zgodnie z art. 9 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie MOPS prowadził obsługę organizacyjno-techniczną Zespołu Interdyscyplinarnego. Ponadto w ramach powołanych grup roboczych zatrudnieni w Ośrodku pracownicy socjalni wykonywali zadania zgodnie § 11 Rozporządzenia Rady Ministrów w sprawie procedury „Niebieskie karty” oraz wzorów formularzy „Niebieska karta”. Pozostałe działania przypisane Ośrodkowi określone były w Rozdziale IX. Działania, realizatorzy, źródła finansowania, terminy realizacji Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Szczecinku na lata 2019-2026⁴⁴. Rozliczenie działań Ośrodka zostało zawarte w rocznych sprawozdaniach z realizacji Gminnego Programu Przeciwdziałania PPR znajdujących się w Aneksie do sprawozdania MOPS w Szczecinku za dany rok kalendarzowy – na stronie BIP <http://www.bip.mops.szczecinek.pl/> oraz było przedmiotem kontroli kompleksowej przeprowadzonej przez ZUW w dniach 13 – 17 maja 2022 r.

(akta kontroli str.573-580)

1.12. W badanym okresie wysokość wydatków budżetowych planowanych i poniesionych każdego roku na zapewnienie interwencji kryzysowej, przeciwdziałanie przemocy w rodzinie oraz wsparcie rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych:

⁴³z dnia 13 września 2011 r. w sprawie procedury „Niebieskie karty” oraz wzorów formularzy „Niebieska karta”

⁴⁴ uchwała Rady Miasta Szczecinek Nr III/19/2018 z dnia 20 grudnia 2018 r.

- w rozdz. 85154 wydatkowano łącznie 16, 3 tys. zł. (plan 28,8 tys. zł.) w tym w poszczególnych latach 2019-2022 (I półrocze) odpowiednio: 8,1 tys. zł., (plan 8,2 tys. zł.) 3,0 tys. zł., (plan 4,2 tys. zł.) 5,1 tys. zł., (plan 8,2 tys. zł.), w 2022 r. nie dokonywano wydatków tym rozdziale (plan 8,2 tys. zł.);

Kierownik Działu Pracy Socjalnej i Integracji Społecznej wyjaśniła: *W 2020 r. wykonanie zmniejszyło się w stosunku do planu o kwotę niezrealizowanego zaplanowanego na ten rok dwudniowego szkolenia dla członków Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie. Zadanie nie mogło być zrealizowane z uwagi na ograniczenia związane z zapobieganiem rozprzestrzeniania się wirusa SARS-CoV-2. Na rok 2021 zaplanowano podobną formułę szkoleniową, jedna z uwagi na ograniczenia związane z pandemią COVID-19 w drugiej połowie roku zorganizowano jednodniowe szkolenie na terenie Szczecinka. W związku z powyższym koszt zadania był niższy niż zaplanowano w budżecie na 2021 r. Ponadto w latach 2020-2021 również w związku z obostrzeniami związanymi z zapobieganiem rozprzestrzenianiem się wirusa SARS-CoV-2 nie realizowano wydarzeń profilaktyczno-edukacyjnych z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie. Na to zadania każdego roku przewidziano kwotę 1,2 tys. zł na zakup materiałów i wyposażenia.*

(akta kontroli str.585)

- w rozdz. 85295 wydatkowano łącznie 310,6 tys. zł.(plan 362,2 tys. zł.) w tym odpowiednio 85,5 tys. zł, (plan 85,8 tys. zł.), 85,8 tys. zł, (plan 88,6 tys. zł.),88,3 tys. zł, (plan 90,0 tys. zł), 50,9 tys. zł, (plan 97,8 tys. zł),

(akta kontroli str.584,584¹)

- w rozdz. 85504 zadania własne (wspieranie rodziny) wydatkowano łącznie 899,7 tys. zł, (plan 1 125,7 tys. zł) w tym odpowiednio 222,4 tys. zł., (plan 277,2 tys. zł), 279,5 tys. zł (plan 279,9 tys. zł), 280,0 tys. zł. (plan 280,0 tys. zł), 126,8 tys. zł, (plan 288,6 tys. zł.).

Kierownik Działu Pracy Socjalnej i Integracji Społecznej wyjaśniła: *W 2019 r. pozyskano dotację w kwocie 54,4 tys. zł. z budżetu państwa w ramach Programu asystent rodziny i koordynator rodzinnej pieczy zastępczej w rok 2019. Dotacja przeznaczona była na dofinansowanie wynagrodzeń asystentów rodziny. Powstałe oszczędności w rozdz. 85504 przeznaczono na realizację zadań wynikających z art.191 ust. 9 i 10 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej⁴⁵, tj. udział Gminy w kosztach pieczy zastępczej i zarządzeniem burmistrza Miasta⁴⁶ przesunięto je do rozdz. 85508 – 51,2 tys. zł. oraz 85510 – 1,5 tys. zł.*

(akta kontroli str.585-586)

Ze środków z Programu Asystent rodziny Ministra Rodziny i Polityki Społecznej w latach 2019-2021 wydatkowano łącznie 65,5 tys. zł. (plan 65,5 tys. zł.) i odpowiednio 54,4 tys. zł., (plan 54,4 tys. zł.), 5,1 tys. zł., (plan 5,1 tys. zł.) i 6,0 tys. zł., (plan 6,0 tys. zł.).

(akta kontroli str.585)

W ocenie kierownika Działu Pracy Socjalnej i Integracji Społecznej w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie i wsparcia rodzin doświadczających trudności opiekuńczo-wychowawczych wysokość środków przeznaczonych na finansowanie tych zadań była wystarczająca.

(akta kontroli str.585)

W badanym okresie Ośrodek planując budżet na nowy rok budżetowy w § 3020 Wydatki osobowe nie zaliczone do wynagrodzeń planowane były środki na wypłatę

⁴⁵ Ustawa z 9 czerwca 2011 r. (Dz. U. z 2022 r. poz. 447)

⁴⁶ Nr174/2019 z 31 października 2019 r.

ekwiwalentu za odzież roboczą i ochronną oraz pranie i konserwację tej odzieży dla pracowników uprawnionych do wypłaty ekwiwalentu a pracownikom na stanowiskach robotniczych koszt zakupu odzieży ochronnej. Natomiast w § 4210 *Zakup materiałów i wyposażenia* - planowano zakup środków czystości i akcesoriów do sprzątnia, a od 2020 r. w związku z ogłoszeniem stanu zagrożenia epidemicznego, a następnie stanu epidemii wywołanych zakażeniami wirusem SARS-CoV-2 planując budżet na 2021 r. oraz na 2022 r. dodatkowo uwzględniano środki do dezynfekcji. W ocenie Iwony Wagner, zastępcy Dyrektora MOPS otrzymane środki na ww. cele: (...) były wystarczające bowiem Ośrodek dodatkowo (20 marca 2020 r., 22 kwietnia 2021 r., 11 maja 2021 r.) otrzymał środki ochrony indywidualnej – maseczki, rękawice, pościelenie jednorazowe, kombinezony ochronne oraz środki do dezynfekcji powierzchni i do dezynfekcji rąk z Urzędu Marszałkowskiego Województwa Zachodniopomorskiego oraz z Fundacji Nauka dla Środowiska mobilną stację do zdalnego pomiaru temperatury zintegrowaną z dedykowanym stojakiem podłogowym i automatycznym podajnikiem płynów do dezynfekcji (09 sierpnia 2021 r.).

(akta kontroli str.583)

1.13. W okresie objętym kontrolą wpłynęły następujące skargi dotyczące działalności MOPS:

- w 2019 r. - pięć skarg:
 - trzy dotyczyły działalności MOPS w Szczecinku i zostały przekazane przez Burmistrza Miasta Szczecinek wg właściwości do Rady Miasta (dot. działalności Zespołu Interdyscyplinarnego i procedur niebieskiej karty, jedna dotyczyła odmowy przyznania zasiłku z pomocy społecznej na żywność - uznane za niezasadne),
 - dwie zostały rozpatrzone przez Dyrektora MOPS, w tym: jedna uznana za zasadną (dot. jakości posiłków w Punkcie Pomocy Bezdomnym i Potrzebującym przy ul. Wodociągowej 6a realizowanych przez firmę zewnętrzną na zlecenie Ośrodka), jedna uznana została za bezzasadną (dot. niewykonania specjalistycznych usług opiekuńczych przez podmiot zewnętrzny realizującego zadanie na zlecenie Miasta Szczecinek i MOPS);
- w 2020 r. - dwie skargi:
 - jedna dotyczyła działalności MOPS (dot. procedury niebieskich kart) i rozstrzygana była przez Radę Miasta Szczecinek,
 - jedną rozpatrzył Dyrektor MOPS (dot. nieodpowiedniego zachowania przez pracownika; zgłaszający nie figuruje w bazie klientów Ośrodka, skarga mailowa) - pozostawiona została bez rozpoznania;
- w 2021 r. - trzy skargi:
 - jedna skierowana była za pośrednictwem MOPS do Prezesa Urzędu Ochrony danych osobowych, która dotyczyła przetwarzania danych osobowych przez Ośrodek i przekazana została wg właściwości,
 - dwie rozpatrywane były przez Dyrektora MOPS (dot. sposobu liczenia dochodu przez pracownika socjalnego, braku współpracy z pracownikiem socjalnym) i uznane zostały za bezzasadne;
- w 2022 r. – 12 skarg (stan na 04 sierpnia 2022 r.):
 - jedna dotycząca działalności MOPS w Szczecinku skierowana wg właściwości do Rady Miasta Szczecinek,
 - dziesięć podlegało rozstrzygnięciu przez Dyrektora MOPS, w tym: jedna wpłynęła mailowo, a strona została pouczona o sposobie wnoszenia spraw w formie elektronicznej, jedna uznana została za wniosek, sześć uznano za bezzasadne (dot. świadczenia z tytułu zakwaterowania i wyżywienia obywatela Ukrainy, współpracy z pracownikiem socjalnym, wstrzymania wypłaty świadczeń

rodzinnych, naruszenia art. 61 § 4 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. kodeks postępowania administracyjnego⁴⁷, niewydania decyzji w myśl art. 132 Kpa),

- dwie skargi na dzień udzielanej informacji są procedowane.

(akta kontroli str.587-593)

1.14. W badanym okresie w MOPS organy do tego uprawnione przeprowadziły następujące kontrole:

- w 2019 r. – siedem kontroli zewnętrznych, w tym dwie dotyczące zadań z zakresu wsparcia osób i rodzin przeżywających trudności przeprowadzone przez Wojewodę, a dotyczące sposobu realizacji zadań:
 - gminy z zakresu pomocy społecznej w okresie od 1 stycznia 2018 r. do dnia kontroli - brak zaleceń pokontrolnych;
 - nałożonych na Gminę ustawą z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie w okresie od stycznia 2017 r. do dnia kontroli – brak zaleceń pokontrolnych.
- w 2020 r. – trzy kontrole zewnętrzne, w tym jedna kontrola dotycząca zadań z zakresu wsparcia osób i rodzin przeżywających trudności przeprowadzone przez Urząd Marszałkowski Województwa Zachodniopomorskiego Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Szczecinie w zakresie realizacji dotacji celowej dla Gminy Miasto Szczecinek wsparcie dla osób i rodzin pożar OPAK/LOPAK - brak zaleceń pokontrolnych.
- 2021 r. - trzy kontrole zewnętrzne, w tym dwie kontrole dot. zadań z zakresu wsparcia osób i rodzin przeżywających trudności przeprowadzone przez:
 - Urząd Miasta Szczecinek, w zakresie sposobu realizacji zadań wynikających z ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej powierzonych MOPS w latach 2018 – 2020 - brak zaleceń pokontrolnych;
 - Wojewodę dotyczące sposobu realizacji zadań wynikających z ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej ze szczególnym uwzględnieniem okresu ograniczeń spowodowanych przez COVID-19, okres objęty kontrolą od 1 stycznia 2019 do 10 września 2021 r. - brak zaleceń pokontrolnych w zakresie zadań powierzonych MOPS.
- w 2022 r. (do dnia rozpoczęcia kontroli NIK) - jedna kontrola zewnętrzna, która dotyczyła zadań z zakresu wsparcia osób i rodzin przeżywających trudności przeprowadzona przez Wojewodę w sprawie nadzoru i kontroli nad realizacją zadań z zakresu przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie w okresie od stycznia 2020 r. do dnia kontroli - brak zaleceń pokontrolnych.

(akta kontroli str.594-683)

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

OCENA CZĄSTKOWA

MOPS w Szczecinku zorganizował wykonywanie zadań związanych z udzielaniem pomocy osobom i rodzinom przeżywającym trudności w okresie pandemii COVID-19 zapewniając wsparcie w formie pracy socjalnej, wypłaty zasiłków, realizacji programów wyżywienia dzieci i młodzieży w szkołach i przedszkolach, osób starszych i niepełnosprawnych w Dziennym Domu Pomocy i ŚDS oraz dowożąc posiłki do miejsc ich pobytu. Realizował wsparcie dla potrzebujących dostosowując swoje działania do aktualnych potrzeb i obostrzeń epidemicznych i sanitarnych. W dokumentach strategicznych Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych i Programie PPR ujęto zagadnienia dot. problematyki rodzin przeżywających trudności oraz prawidłowo koordynowano i monitorowano realizację zaplanowanych działań w powiązaniu z przyjętymi celami. Ponadto zapewniono mieszkańcom

⁴⁷ Dz.U. z 2022 r. poz. 2000, ze zm.; dalej: Kpa.

dostęp do informacji o możliwości uzyskania pomocy, w związku z problemami rodzin spowodowanymi pandemią. Podejmowano działania wynikające z rozeznaczonych potrzeb społecznych (programy osłonowe). W warunkach pandemii, we współpracy z innymi instytucjami, Ośrodek zapewnił dostępność form pomocy społecznej osobom potrzebującym wsparcia. Zapewniono również warunki organizacyjne do prac Zespołu Interdyscyplinarnego i grup roboczych. Prowadził prawidłowe rozpoznanie problemów społecznych ich analizę i formułował je w składanych organowi wykonawczemu gminy sprawozdaniach. Ośrodek dostosowywał metody pracy do warunków związanych z epidemią COVID-19. Współpracował w tym zakresie z innymi instytucjami. Pracownicy i klienci Ośrodka na bieżąco byli informowani o sytuacji epidemicznej i obowiązujących nakazach i zakazach.

OBSZAR

2. Pomoc realizowana na rzecz osób rodzin przeżywających trudności w okresie pandemii COVID-19 oraz jej efekty.

2.1.1. W okresie objętym kontrolą głównymi przyczynami korzystania z pomocy MOPS w poszczególnych latach 2019 -2021 (Ośrodek nie posiadała danych za okres I półrocza 2022 r.) były odpowiednio:

- długotrwała choroba – (liczba osób) 651, 754 i 763,
- niepełnosprawność – 475, 442 i 380,
- bezrobocie – 413, 440 i 495,
- alkoholizm – 285, 313 i 235,
- choroby i zaburzenia psychiczne – 264, 261 i 242,
- niezaradność – 246, 236 i 287,
- trudności wychowawcze – 112, 80 i 72,
- upośledzenie umysłowe – 74, 58 i 56,
- doświadczenie przemocy domowej – 60, 86 i 91,
- bezdromność – 70, 60 i 67,
- zagrożenie bezdromnością – 49, 32 i 33,
- narkomania – 28, 18 i 40.

MOPS wśród przyczyn nie zidentyfikował kwarantanny i długotrwałej izolacji oraz innych przyczyn spowodowanych pandemią COVID-19.

(akta kontroli str. 684)

2.1.2. Liczba osób korzystających z pomocy i wsparcia MOPS i liczba udzielonych porad w kontrolowanym okresie w rozbiciu na formy pomocy ludziom przeżywającym trudności wynosiła latach 2019 – 2022 (I półrocze) odpowiednio:

- zasiłki stałe otrzymało 280 osób w 2019 r., 253 osoby w 2020 r., 239 osób w 2021 r., 197 osób w 2022 r.
- zasiłki okresowe otrzymało 426 osób w 2019 r., 442 osoby w 2020 r., 428 osób w 2021 r., 325 osób w 2022 r.,
- pośilek otrzymało 269 osób w 2019 r., 229 osób w 2020 r., 182 osoby w 2021 r., 137 osób w 2022 r.,
- usługi opiekuńcze otrzymało 158 osób w 2019 r., 173 osoby w 2020 r., 201 osoby w 2021 r., 154 osób w 2022 r.,
- specjalistyczne usługi opiekuńcze otrzymały 32 osoby w 2019 r., 26 osób w 2020 r., 25 osoby w 2021 r., 20 osób w 2022 r.,
- schronienie doraźne – 29 osób, 51, 36, 0, ogółem 63 osoby,
- schronienie tymczasowe – 32 osoby, 22, 38, 21, ogółem 113 osób,

–inne – Punkt Pomocy Bezdomnym i Potrzebującym: pobyt w świetlicy – 16, 16, 20, 25, zorganizowanie świąt Wielkanocnych – 50 osób, 50, 50, 50, zorganizowanie poczęstunku Wigilijnego i paczek – 50, 50, 50 osób,
–wydawanie odzieży – 688 osób, 472, 420, 253, ogółem 1 833 osoby.
(akta kontroli str. 123, 688-690)

–specjalistyczne poradnictwo, co wskazano w pkt 1. niniejszego wystąpienia.
–praca socjalna i kontrakty socjalne, w badanym okresie pracą socjalną MOPS objętych było:

- w 2019 r. 490 rodzin/osób i zawarto 116 kontraktów socjalnych,
- w 2020 r. 427 rodzin/osób, zawarto 120 kontraktów socjalnych,
- w 2021 r. 447 rodzin/osób, zawarto 122 kontrakty socjalne,
- w 2022 r. (30.06.) 308 rodzin/osób, zawarto 133 kontrakty socjalne.

(akta kontroli str. 117)

–pomoc asystentów rodziny, odpowiednio:

- 2019 r.– cztery osoby, 61 rodzin objętych wsparciem,
- 2020 r.– trzy osoby, 56 rodzin objętych wsparciem,
- 2021 r.– trzy osoby, 57 rodzin objętych wsparciem,
- 2022 r. (do 30 czerwca) – 4 osoby, 45 rodzin objętych wsparciem.

–rodzin wspierających - w kontrolowanym okresie funkcjonowała jedna rodzina wspierająca.

(akta kontroli str. 117)

MOPS w badanym okresie realizował Program „Posiłek w szkole i w domu”⁴⁸. W ramach programu realizowano wyżywienie dzieci w szkołach i przedszkolach, a także pomoc w formie zasiłków celowych na żywność oraz posiłków świadczonych w Dziennym Domu Pomocy „Złota Jesień” i ŚDS „Walentynka” oraz dowożonych do będących w kryzysie rodziny osób starszych i niepełnosprawnych.

W poszczególnych latach badanego okresu Programem było objętych: w 2019 r. – 1 253 osoby, w 2020 r. – 1 196 osób, w 2021 r. – 1 126 osób i 749 osób w 2022 r.(30 czerwca).

Liczba osób, którym w latach 2019 -2022 (30 czerwca) przyznano decyzją wsparcia w formie:

–zasiłków na żywność wyniosła odpowiednio: 614, 605, 604 i 399 osób,
–posiłków dla uczniów wyniosła odpowiednio: 171,125,83 i 82 osoby,
–obiadów w przedszkolach wyniosła odpowiednio: 57,65,79 i 44 osoby,
–posiłków dla osób starszych i niepełnosprawnych wyniosła odpowiednio: 47, 39, 27 i 11 osób.

Liczba dzieci i młodzieży korzystających z posiłków w ramach programu „Posiłek w szkole i w domu” w badanym okresie wyniosła odpowiednio w latach 2019 – 2022 (I półrocze): 222, 188,155 i 126 osób.

(akta kontroli str. 138¹-138)

Liczba osób korzystających ze wsparcia w postaci skierowania do domu dziennego pobytu (DDP) w 2019r. – 36 osób, w 2020 r. – 31 osób, w 2021 r. – 28 osób i w 2022 r. (30 września) – 22 osoby.

(akta kontroli str. 1013)

W zakresie formy wsparcia przewidzianych w ustawie o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej⁴⁹ takich jak konsultacje, poradnictwo specjalistyczne,

⁴⁸ Na podstawie uchwały Nr 140 Rady Ministrów z 15 października 2018 r. w sprawie ustanowienia wieloletniego rządowego programu „Posiłek w szkole i w domu” na lata 2019-2023.

⁴⁹ Dz. U. z 2022 r. poz. 447.

terapia, mediacja, organizowanie dla rodzin spotkań (grup wsparcia i samopomocowych) Kierownik działy Pracy Socjalnej i Integracji Społecznej wyjaśniła: *Od 2019 r. rodziny przeżywające trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych wymagające wsparcia są kierowane do PCPR, które w ramach Punktu Interwencji Kryzysowej i Poradnictwa Specjalistycznego realizuje bezpłatne poradnictwo psychologiczne, terapeutyczne, uzależnień i prawne. Koordynacja poradnictwa odbywa się w MOPS w godzinach pracy Ośrodka. Istnieje możliwość uczestnictwa w spotkaniach ze specjalistami w innych godzinach. Oprócz poradnictwa, rodziny są kierowane na zajęcia w PCPR w ramach „Szkoły dla Rodziców”, programu dla osób stosujących przemoc wobec osób bliskich pn. „Z szacunkiem dla siebie i bliskich”. Mogą również skorzystać z nieodpłatnej pomocy prawnej organizowanej przez Starostwo Powiatowe w Szczecinku oraz Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Szczecinku. Zarówno pracownicy socjalni jak i asystenci rodziny kierują osoby tego wymagające do Poradni Terapii Uzależnień oraz Poradni Zdrowia Psychicznego. Ośrodek posiada wykwalifikowanego mediatora. Ponadto rodziny z dziećmi objęte są poradnictwem w ramach prowadzonej pracy socjalnej oraz asystentury rodzinnej. Zatrudnieni w Ośrodku asystenci rodziny posiadają kwalifikacje do udzielania poradnictwa specjalistycznego. Wykształcenie poszczególnych asystentów rodziny uzupełnione są również o studia podyplomowe w zakresie wychowania do życia w rodzinie, terapii pedagogicznej oraz o studium socjoterapii i psychoterapii dzieci i młodzieży. Poradnictwo udzielane przez pracowników socjalnych i asystentów rodziny realizowane jest w ramach obowiązków służbowych. MOPS w 2019 r. zorganizowano spotkanie edukacyjno-integracyjne dla rodzin objętych wsparciem asystentów rodziny z zakresu pedagogiki zabawy, budowania pozytywnych relacji w rodzinie, zrealizowano „Treningi dla rodziców” - zajęcia warsztatowe mające na celu dostarczenie wiedzy z zakresu psychologii dziecka, prawidłowego prowadzenia gospodarstwa domowego, edukacji finansowej i autoprezentacji. Ponadto poradnictwo specjalistyczne (pedagogiczne i psychologiczne) dla rodzin i dzieci zagrożonych kryzysem w okresie kontrolowanym prowadzone było przez szkoły. W 2019 r. udzielono 740 porad, w 2020 r. 572, do 30 czerwca 2021 r. 421 porad. Ośrodek nie posiadał danych dotyczących poradnictwa prowadzonego przez szkoły.*
(akta kontroli str.117-119)

MOPS nie udzielał wsparcia w formie placówek wsparcia dziennego, interwencji kryzysowych, mieszkań chronione i punktu konsultacyjnego dla sprawców, co wskazano w pkt 1.1.1. niniejszego wystąpienia.

(akta kontroli str. 117-122)

Ośrodek nie prowadził statystyk dotyczących wpływu Pandemii COVID-19 na czas okres oczekiwania na pomoc i wsparcie. Nie stwierdzono przypadków nieudzielenia pomocy. Okres pandemii nie wpływał na dostępność ww. form wsparcia.

(akta kontroli str.119)

W trybie art. 29 ust. 1 pkt lit. f ustawy o NIK wystąpił do dyrektorów pięciu szkół i poradni psychologiczno-pedagogicznej o informacje. Do dnia zakończenia kontroli nie uzyskano odpowiedzi.

(akta kontroli str. 1015-1020)

2.2.MOPS nie realizował pomocy interwencyjnej osobom i rodzinom będącym w kryzysie.

(akta kontroli str. 117-122)

2.3 Uchwałą Rady Miasta Szczecinek⁵⁰ wprowadzono Regulamin przyznawania punktów mających wpływ na kolejność umieszczenia na liście uprawnionych do przydziału lokali socjalnych, w którym określono kryteria oceny sytuacji bytowej osób ubiegających się o przydział lokalu mieszkalnego. Zgodnie z pkt 4 Regulaminu w związku z zamieszkiwaniem w warunkach uciążliwych ze względu na zakłócanie porządku domowego (np. przemoc, awanturnictwo, znęcanie się fizyczne i psychiczne) przyznaje się wyższą punktację.

(akta kontroli str. 691)

W okresie 2019-2020(30.06.) podjęcia działań na rzecz uzyskania mieszkania wymagała w 2021 r. jedna osoba doznająca przemocy w rodzinie. Szczegółowo przebieg działań na rzecz tej osoby opisano w aktach. W sprawie podjęto następujące działania na rzecz Klienta:

- Wniosek o zamianę mieszkania z urzędu⁵¹ wraz z potwierdzeniem wpływu do Zakładu Gospodarki Mieszkaniowej Sp. z o. o. w Szczecinku (ZGM),
- Opinia pracownika socjalnego dotycząca sytuacji osoby wobec, której stosowana była przemoc⁵²,
- Zaświadczenie o prowadzonej procedurze „Niebieskie Karty”⁵³,
- Umowa najmu z lokalu mieszkalnego pozostającego w zasobie Miasta Szczecinek⁵⁴.

(akta kontroli str.693-724)

Przewodnicząca Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie wyjaśniła: *Podczas prowadzenia procedury „Niebieskie Karty” pracownicy socjalni oddelegowani do pracy w ramach grup roboczych, każdorazowo analizują sytuację mieszkaniową osób doznających przemocy, w tym czy osoba dotknięta przemocą w rodzinie posiada tytuł prawny do zajmowanego ze sprawcą przemocy w rodzinie lokalu. Informacje na ten temat zamieszczane są w dokumentacji prowadzonej w ramach procedury Niebieskiej Karty. W każdej sytuacji występowania przemocy w rodzinie, w pierwszej kolejności służby realizują przepisy dotyczące odizolowania sprawcy od ofiary przemocy tj. policyjny nakaz natychmiastowego opuszczenia wspólnie zajmowanego mieszkania i jego bezpośredniego otoczenia lub zakaz zbliżania się do mieszkania i jego bezpośredniego otoczenia a następnie sądowe zobowiązanie osoby stosującej przemoc w rodzinie do opuszczenia wspólnie zajmowanego mieszkania i jego bezpośredniego otoczenia lub zakazanie zbliżania się do mieszkania i jego bezpośredniego otoczenia. Ponadto pracownicy socjalni powołani do grup roboczych wspierają osoby pokrzywdzone i wyjaśniają procedurę zw. z art. 11 a ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, w sytuacjach tego wymagających, udzielają pomocy w napisaniu ww. wniosku, prowadzą monitoring rodziny oraz wraz z dzielnicowym zbierają materiał dowodowy, kierują do poradnictwa prawnego. Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie ściśle współpracuje w tym zakresie z Sądem Rejonowym w Szczecinku, I Wydziałem Cywilnym. Tym samym osoby pokrzywdzone pozostają w zamieszkiwanym lokalu, a sprawca przemocy w rodzinie jest odizolowany. W sytuacji braku możliwości odseparowania sprawcy przemocy, osoba doznająca przemocy może ubiegać się o przydział lokalu socjalnego z zasobów miasta w trybie przewidzianym ww. Uchwałą. W tym wypadku pracownicy socjalni w ramach pracy socjalnej udzielają*

⁵⁰ Nr XLVIII/437/2022 z dnia 19 maja 2022 r w sprawie zmiany uchwały w sprawie zasad wynajmowania lokali i pomieszczeń tymczasowych wchodzących w skład mieszkaniowego zasobu Miasta Szczecinek.

⁵¹ z 28 lipca 2021 r.

⁵² z 28 lipca 2021 r.

⁵³ z 14 września 2021 r.

⁵⁴ z 26 sierpnia 2022 r.

poradnictwa, w sytuacjach tego wymagających, towarzyszą podczas załatwiania spraw urzędowych, pomagają zgromadzić dokumentację, pisemnie opiniują sytuację osoby doznającej przemocy, itp. Z doświadczeń Zespołu Interdyscyplinarnego wynika, że Klienci objęci działaniami w ramach procedury „Niebieskie Karty” mimo oferowanego wsparcia i poradnictwa podejmują autonomiczne decyzje i pomimo wcześniejszych ustaleń, zmieniają swoje decyzje i postępowanie, szczególnie w sytuacji gdy w danym momencie przemoc ustaje.

(akta kontroli str.691-692)

2.4. W okresie objętym kontrolą MOPS wydał łącznie 648 decyzji pozytywnych w sprawie dotyczącej objęcia dziecka pomocą w zakresie dożywiania, z tego: w 2019 r. 226 decyzji, w 2020 r. 168 decyzji w 2021 r. 181 decyzji i w 2022 r. (I półrocze) 73 decyzje. Decyzji odmownych wydano cztery (w 2020 r. trzy i w 2021 r. jedną), nie było przypadku zaskarżenia decyzji w tej sprawie. Badaniem objęto próbę dziesięciu decyzji (w tym dwóch odmownych) dotyczących objęcia dziecka pomocą w zakresie dożywiania w formie posiłku w szkole lub przedszkolu. Ustalono, że decyzje wydano na wniosek rodziców lub opiekunów prawnych dziecka, nie było przypadków zmiany formy przyznanej pomocy. W czasie nauki zdalnej dzieci miały możliwość otrzymania suchego prowiantu zamiast ciepłego posiłku serwowanego w szkole lub przedszkolu. Wydanie decyzji poprzedzono każdorazowo przeprowadzeniem wywiadu środowiskowego w cel ustalenia m.in. czy osoby, które otrzymały świadczenie spełniały kryteria dochodowe (dochód < 150% kryterium dochodowego na osobę w rodzinie).Wydano je w miesięcznym terminie, o którym mowa art. 35 § 3 Kpa (od jednego do 20 dni) i zawierały wymagane elementy. W przypadku dwóch decyzji odmownych podstawą było kryterium dochodowe (jego przekroczenie). W wybranej próbie nie stwierdzono przypadku objęcia tą formą wsparcia dzieci nieuczęszczających do placówek oświatowych. Sytuacja dzieci była monitorowana w drodze przeprowadzanych wywiadów środowiskowych.

(akta kontroli str. 725-776)

2.5. W badanym okresie trudności wychowawcze w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych w poszczególnych latach okresu objętego kontrolą przeżywało 112 rodzin w 2019 r., 80 rodzin w 2020 r. i 70 rodzin w 2021 r. MOPS nie dysponował danymi o liczbie rodzin przeżywających takie trudności w 2022 r.(30.06.). Na podstawie wyłonionej próby dziesięciu rodzin (w tym dwóch, w przypadku których dziecko zostało czasowo umieszczone poza rodziną) ustalono, że Ośrodek otrzymywał informacje o trudnościach opiekuńczo-wychowawczych rodzin od instytucji i organizacji działających na terenie Miasta, bezpośrednio od tych osób, ze zgłoszeń mieszkańców zaniepokojonych sytuacją rodzin, w toku pracy pracowników socjalnych.

(akta kontroli str. 778-905)

We wszystkich zbadanych sprawach pracownicy socjalni Ośrodka przeprowadzali wywiad środowiskowy i analizę sytuacji rodziny i czy wynikała z niej konieczność przydzielenia rodzinie asystenta rodziny. We wszystkich objętych badaniem sprawach czas od powzięcia informacji przez MOPS o rodzinie przeżywającej trudności, potwierdzonej przeprowadzonym wywiadem środowiskowym do daty przydzielenia asystenta nie przekraczał 30 dni. We wszystkich kontrolowanych sprawach został rodzinie przydzielony asystent rodziny.

(akta kontroli str. 778-905)

Pracownicy socjalni i asystent rodziny prowadzili pracę z rodziną w formie: konsultowania problemów opiekuńczo-wychowawczych, współpracy ze szkołami w sprawie dzieci, aktywizacji zawodowej, pomocy w uregulowaniu sytuacji prawnej

dzieci, wyznaczaniu zadań i ich monitoring w zakresie sytuacji zdrowotnej dzieci, psychoedukacji, pedagogizacji, unormowania sytuacji rodzinnej, współpracy z instytucjami na rzecz rodziny, motywowanie do terminowego załatwiania spraw urzędowych, w tym pozyskiwania świadczeń z tytułu zabezpieczenia społecznego, motywowanie dbałości o stan zdrowia, działania na rzecz poprawy warunków mieszkaniowych.

(akta kontroli str. 778-905)

MOPS stosował pierwsze formy współpracy w terminie od czterech do siedmiu dni od wyrażenia zgody na współpracę i przeprowadzenie pierwszego wywiadu środowiskowego do opracowania planu współpracy z rodziną. Przydzielenie rodzinie asystenta rodziny następowało w terminie od dwóch do pięciu dni. W dwóch przypadkach zakończono współpracę z uwagi na osiągnięcie zaplanowanych efektów, w jednym z uwagi na brak efektów i w jednym z uwagi na rezygnację ze współpracy, w sześciu przypadkach współpraca z rodziną trwa.

(akta kontroli str.778-905)

2.6. W badanym okresie MOPS nie realizował wsparcia w formie umieszczenia dziecka w placówce wsparcia dziennego.

(akta kontroli str.119)

2.7. W badanym okresie wsparciem MOPS w formie rodziny wspierającej objęta była jedna rodzina. Umowa o pełnienie funkcji rodziny wspierającej została zawarta z osobą spokrewnioną, z bezpośredniego otoczenia dziecka, która nie była skazana prawomocnym wyrokiem za umyślne przestępstwo.

(akta kontroli str.906-1009)

Rodzina wspierająca została ustanowiona przez Dyrektora MOPS na podstawie upoważnienia Burmistrza Szczecinka po danej na podstawie przeprowadzonego rodzinnego wywiadu środowiskowego (art. 30 ust. 2 ustawy o wspieraniu rodziny) i potwierdzeniu niekaralności. W umowie określono zakres wsparcia, wynikający z art. 29 ust. 2 ww. ustawy o wspieraniu rodziny oraz zawarto w niej postanowienia dotyczące zasad zwrotu kosztów związanych z udzielaniem pomocy, o której mowa w art. 29 ust. 2 ustawy o wspieraniu rodziny i przestrzegano jej postanowień.

Plany pracy z rodziną zawierały zapisy odnośnie zakresu wsparcia i współpracy z asystentem rodziny, działania te zostały zrealizowane – w ocenie planu pracy z rodziną z 22 czerwca 2022 r. był zapis, że *zadania zostały zrealizowane zgodnie z ustaleniami.*

(akta kontroli str.906-1009)

2.8. W badanym okresie Ośrodek nie realizował wsparcia w formie mieszkania chronionego.

(akta kontroli str.1010)

2.9. W badanym okresie do MOPS nie wpłynął żaden wniosek o skierowanie do domu dla samotnych matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży jak również nie wszczęto takiej sprawy z urzędu.

(akta kontroli str.1011)

2.10.1. W okresie objętym kontrolą MOPS wydał łącznie 165 decyzji w sprawie złożonych wniosków o skierowanie do dziennego domu pomocy (DDP): w 2019r. – 55 decyzji, w 2020 r. – 44 decyzje, w 2021 r. – 43 decyzje i w 2022 r. (30 września) – 25 decyzji. Wszystkie decyzje były pozytywne. Nie było przypadku zaskarżenia decyzji o skierowaniu do DDP. Osoby skierowane decyzją administracyjną do DDP były przyjmowane na bieżąco bez okresu oczekiwania. Stwierdzono łącznie cztery przypadki rezygnacji z przyznanej pomocy. W 2019 r. jedna zainteresowana osoba zmarła i jedna osoba zrezygnowała bez podania przyczyny.

W 2020 r. jedna osoba zrezygnowała z uwagi na stan zdrowia. W 2021 r. trzy osoby zainteresowane zmarły i jedna wyraziła wolę zamiany tej formy pomocy na stacjonarną usługę.

W MOPS w zakresie kierowania do DDP nie funkcjonowały wewnętrzne regulacje. Na podstawie szczegółowego badania wybranej próby siedmiu decyzji⁵⁵, w tym jednej ze odpłatną stacjonarną usługą opiekuńczą stwierdzono, że wszystkie badane wnioski w sprawie przyznania pomocy (wsparcia) w formie dziennego domu pomocy były kompletne oraz wnioskodawcy spełniali warunki do skorzystania z tego wsparcia, a występujące w badanych siedmiu sprawach okoliczności uzasadniały przyznanie wnioskowanej pomocy.

(akta kontroli str.1014-1073)

W toku postępowania administracyjnego przed wydaniem decyzji we wszystkich badanych przypadkach zebrano i przeprowadzono dokumentację w postaci orzeczenia komisji lekarskiej ZUS, rodzinnego wywiadu środowiskowego, decyzji emerytalnej ZUS (w przypadku emeryta), wniosku zainteresowanej osoby, oświadczenia o stanie majątkowym, i potwierdzenia przelewu świadczenia emerytalnego lub rentowego ZUS, aktualizacji wywiadu środowiskowego, decyzji MOPS w sprawie przyznania pomocy w ww. formie.

Decyzje we wszystkich badanych sprawach wydawano w terminie od czterech do 11 dni od daty wpływu wniosku zgodnie z art. 35 Kpa oraz zawierały wymagane elementy, określone przepisami Kpa w tym pouczenie o przysługującym prawie do odwołania oraz o konieczności niezwłocznego poinformowania OPS o każdej zmianie w ich sytuacji osobistej, dochodowej i majątkowej.

(akta kontroli str. 1014-1073)

W badanym okresie nie odnotowano decyzji odmawiającej udzielenia ww. formy wsparcia.

(akta kontroli str.1010,1012-1056)

2.11. W badanym okresie zasady odpłatności za pobyt, w domu dziennego pobytu regulowały uchwały Rady Miasta Szczecinek: z 27 grudnia 2010r.⁵⁶ i z 25 listopada 2021 r.⁵⁷ oraz zarządzenia⁵⁸ Dyrektora MOPS w sprawie ustalenia kosztu posiłku w Domu Dziennego Pobytu „Złota Jesień” W §5 ust.1 uchwały z 2010 r., że pobyt w Domu „Złota Jesień” był bezpłatny. Odpłatny natomiast był jeden ciepły posiłek dziennie, którego cenę ustalano w wysokości kosztu posiłku ustalonego przez dyrektora MOPS w formie zarządzenia. Miesięczna wysokość odpłatności za posiłek była iloczynem odpłatności ustalonej decyzją Dyrektora MOPS i liczby dni w miesiącu, w których klient korzystał z posiłku.

Odpłatne na podstawie zarządzeń dyrektora MOPS, były również stacjonarne usługi opiekuńcze polegające na zapewnieniu nadzoru nad osobą wymagającą częściowej opieki oraz organizacji czasu w trakcie pobytu. Badanie wybranej losowo próby siedmiu decyzji administracyjnych dotyczących przyznania pomocy w postaci pobytu w ośrodku wsparcia wykazało, że ta forma wsparcia była bezpłatna, odpłatny był jeden ciepły posiłek i stacjonarne usługi opiekuńcze.

(akta kontroli str.1010-1073)

⁵⁵ Dot. Stefanii K. DONS 47.21.16.2022, Genowefy R. DONS 47.27.16.2021, Anny W. DONS 47.49.16.2021, Janiny M. DONS 47.21.7.2020, Katarzyny L. DONS 47.21.57.2020, Aleksandra W. DONS 47.21.27.2019, Kazimierzy J. DONS 47.21.48.2019

⁵⁶ Nr IV/33/10 w sprawie szczegółowych zasad ponoszenia odpłatności za pobyt w Ośrodku Wsparcia Domu Dziennego Pobytu „Złota Jesień” dla osób starszych i niepełnosprawnych.

⁵⁷ Nr XXXIX/372/2021 w sprawie zmiany uchwały nr IV/33/10.

⁵⁸ Nr 13/2018 z 29.03.2018 r., nr4/2019 z 14 lutego 2019 r., nr 12/2020 z 12 lutego 2020, nr 12/2021 z 8 marca 2021 r., nr 4/2022 z 18 stycznia 2022 r., nr 25/2022 1 kwietnia 2022 r.

2.12. W okresie objętym tym kontrolą I wszczęto łącznie 228 procedur „Niebieskie Karty” (NK), w tym 56 w 2019 r., 76 w 2020 r. 70 w 2021 r. i 26 w 2022 r. (30 czerwca). Z procedur NK wszczętych w poszczególnych latach badanego okresu 59 dotyczyło przypadków, w których istniało podejrzenie, że osobą doświadczającą przemocy była osoba niepełnoletnia (dziecko do 18 roku życia): dziewięć formularzy NK dotyczących 11 dzieci w 2019 r., 16 formularzy NK dotyczących 20 dzieci w 2020 r., 23 formularze NK dotyczące 33 dzieci w 2021 r. i 11 formularzy NK dotyczących 17 dzieci w 2022 r.(30 czerwca). Pracownicy MOPS w wszczęli łącznie 17 procedur NK (wypełnili formularz NK-A), z tego w 2019 r. - dwie, w 2020 r. - siedem, w 2021 r. – siedem, w 2022 r. (30 czerwca) – jedną procedurę NK. Wszystkie procedury NK wszczęte przez pracowników MOPS dotyczyły nieletnich. W badanym okresie zakończono 223 procedury NK, z tego: 60 w 2019 r., 77 w 2020 r., 46 w 2021 r. i 40 w 2022 r.(30 czerwca). Łącznie 202 procedury NK (53 w 2019 r., 70 w 2020 r., 41 w 2021 r. i 38 w 2022 r.(30 czerwca) zakończono w związku z ustaniem przemocy w rodzinie i uzasadnionym przypuszczeniem o zaprzestaniu dalszego stosowania przemocy w rodzinie oraz po zrealizowaniu indywidualnego planu pomocy natomiast 21 Procedur NK (siedem w 2019 r., siedem w 2020 r., pięć w 2021 r. i dwie w 2022 r. (30 czerwca) zakończono w wyniku rozstrzygnięcia o braku zasadności podejmowania działań.

(akta kontroli str.126-129)

Analiza próby badawczej trzech spraw dotyczących wszczętych w badanym okresie procedur NK, w tym dwóch, w których istniało podejrzenie, że osobą doświadczającą przemocy jest osoba nieletnia wykazała: rodziny nie były objęte wcześniej procedurą NK, żadna z osób w trakcie zdarzenia nie posiadała Niebieskiej Karty. W badanych przypadkach procedury NK wszczęli : dzielnicowy KP Policji, pracownik socjalny MOPS i pedagog szkolny.

(akta kontroli str. 1074-1081)

W dwóch badanych przypadkach, w których podejrzewano że osobą doświadczającą przemocy (ODP) była osoba nieletnia wypełnienie formularza NK-A nastąpiło w obecności osoby bliskiej (dorosła siostra) i pedagoga (dyrektora szkoły).

(akta kontroli str. 1074-1081)

Rozmowę z ODP i następnie wypełnienie formularza NK-A nastąpiło w warunkach gwarantujących swobodę wypowiedzi i poszanowanie godności i bezpieczeństwa tej osoby. W dwóch badanych przypadkach nastąpiło to w siedzibie MOPS w specjalnie przystosowanym do tego pomieszczeniu i w jednym przypadku w gabinecie dyrektora szkoły.

(akta kontroli str. 1074-1081)

Pracownik socjalny MOPS podjął wszystkie niezbędne działania w ramach procedury „Niebieskie Karty”, w szczególności: zdiagnozował sytuację i potrzeby osoby, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie, udzielił jej kompleksowych informacji o możliwościach uzyskania pomocy (ODP została poinformowana np. o instytucjach i podmiotach świadczących pomoc i formach pomocy dzieciom; nie było potrzeby organizowania pomocy medycznej i schronienia – dziewczynka uzyskała schronienie w mieszkaniu dorosłej siostry. Pracownik socjalny MOPS przeprowadził po upływie siedmiu dni od wypełnienia formularza NK-A rozmowę z osobą, wobec której istniało podejrzenie, że stosuje przemoc w rodzinie, na temat konsekwencji stosowania przemocy w rodzinie oraz poinformował te osoby o możliwościach podjęcia leczenia lub terapii i wypełnił formularz „D”.

(akta kontroli str. 1074-1081)

Wypełnione formularze NK-A zostały przekazane do przewodniczącego zespołu interdyscyplinarnego tego samego dnia w jednym przypadku lub następnego dnia w dwóch przypadkach.

(akta kontroli str.1074-1081)

We wszystkich przypadkach nastąpiło zakończenie procedury NK z uwagi ustanie przemocy.

(akta kontroli str.1074-1081)

W związku z pandemią COVID-19 MOPS nie realizował nowych autorskich projektów/programów osłonowych. Od października 2020 r. przystąpił do programu rządowego p.n. „Wspieraj seniora”, który zakładał usługi wsparcia Seniorów w wieku 70 lat i więcej, którzy w obowiązującym stanie epidemii zdecydują się na pozostanie w domach i nie są w stanie poprzez wsparcie rodziny zabezpieczyć sobie artykułów podstawowej potrzeby. Realizacja tego programu i sześciu innych projektów i programów osłonowych realizowanych przez MOPS w trakcie pandemii COVID-19 opisano w pkt 1.10. wystąpienia.

(akta kontroli str.131,568-572)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

OCENA CZĄSTKOWA

Ośrodek zapewnił wsparcie i pomoc osobom i rodzinom przeżywającym trudności w okresie pandemii COVID-19. Prawidłowo rozpoznawano potrzeby i problemy rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych oraz w odpowiedni sposób dostosowywano formy pomocy i wsparcia do istniejących warunków. Realizując zadania udzielaniem wsparcia rodzinom przeżywającym trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo wychowawczych, rodziny wspierającej, mieszkania chronionego, kierowania o domu dziennego pobytu i przy wykonywaniu zadań związanych z rozwiązywaniem problemów dotyczących występowania przemocy w rodzinie w ramach procedury NK w należyty sposób, zgodnie z wymaganiami prawnymi dokumentowano działań podejmowane wobec zainteresowanych osób i rodzin.

IV. Uwagi i wnioski

W związku z niestwierdzeniem nieprawidłowości w realizacji przez MOPS zadań w kontrolowanym zakresie Najwyższa Izba Kontroli nie formułuje uwag i wniosków.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Zgodnie z art. 54 *ustawy o NIK* kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Szczecinie. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 *ustawy o NIK*, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Szczecin, 28 października 2022 r.

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Szczecinie
Dyrektor

Kontroler:
Jarosław Tarasewicz
specjalista kontroli państwowej

.....
podpis